

Jožica Škofic

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Ljubljana

O ptičjem lovu in ptičarstvu po kroparsko

Članek prinaša narečna besedila in besedje, predstavljeno v obliki slovarja, zbrana ob raziskovanju zanimivega običaja moških prebivalcev Kroke na Gorenjskem – lova na ptiče pevce.

The article presents dialect texts and vocabulary pertaining to the interesting custom of capturing songbirds in Kropa in Upper Carniola. The material, presented in dictionary form, was collected in the course of fieldwork among the male inhabitants of Kropa.

1. Uvod

Ptičji lov je bil nekoč ena najbolj priljubljenih pristočasnih dejavnosti predvsem moških prebivalcev Kroke na Gorenjskem (ženske pa so se v prostem času ukvarjale predvsem z gojenjem okenskega cvetja) – pomenil jim je stik z naravo, katere del so tako prinašali v svoje domove in vigenjce – žebljarske delavnice. S to dejavnostjo so bili zaposleni vse leto, saj je pomenila tako pripravljanje limanic in pasti za lov kot sam lov in opazovanje ptičev v naravi ter ukvarjanje s ptiči pevci doma, gojenje in parjenje, skrb za zarod, pripravljanje ptičje hrane, izdelovanje ptičjih kletk, izražala pa je tudi svojevrstno strast in celoletno tekmovalnost med ptičarji.¹ O pomenu ptičjega lova in ptičarstva za Kroparje med drugim pričajo tudi nekateri razstavni predmeti v etnološki sobi kroparskega Kovaškega muzeja – npr. folovž in špringoš.

V Kropi so se s ptičjim lovom ukvarjali fantje od zgodnje mladosti (informant Nace Blaznik se spominja, da je lovil že kot 7-letni fantič in zato tudi večkrat zamudil šolski pouk) do starosti, v kateri so še zmogli premagovati pot do lovišča, čakati v mrzlih jutrih na morebitni ulov ali si priskrbeti lim, potreben za limanice, ki so bile najpogostejša past pri ptičjem lovu (informant Tone Šolar se spominja, da je nabiral lim in lovil še skupaj s svojim očetom). Nekateri so lovili sami, nekateri v parih, redko večja skupina ptičarjev skupaj. Svoje znanje so prenašali na svoje moške potomce – medtem ko so bile ženske iz te dejavnosti izključene. Najbolj razširjen je bil ptičji lov po spominu informantov v 20. in 30. letih 20. stoletja, v drugi polovici 20. stoletja pa je počasi začel izginjati. Ptičarji so se sicer zavedali, da je ptičji lov prepovedan, toda strast in izgovor, da ujetih ptičev ne čaka smrt, ampak kletka, iz katere bodo s petjem razveseljevali svojega gospodarja, sta jim zadoščala, da so svojo priljubljeno in bolj kot ne javno priznano in odobravano dejavnost izvajali. Zelo redki so ptiče lovili zato, da bi jih jedli – v ljudskem spominu je tako ostal neki Irga, ki da se mu je, ker je ptiče jedel, hudič prikazal in se je ubil. Zelo redko in naskrivaj – kajti »Kro:parjə so bli bogabojé:č in usmì:len əldjè:, zatò: k so samì: slá:b žuq̄:l, so se jəm pa 'tud žuq̄:l: smí:lle!«² – pa je vendarle kaka mlada šoja v času najhujše lakote končala tudi na krožniku.

¹ Eržen 1997.

² Povedal Tone Šolar v Kropi poleti leta 2000.

Ptičji lov je v Kropi tudi pokazatelj izrazito tesnega stika ljudi z naravo, saj je od ptičarjev zahteval veliko znanja o dogajanju v naravi, o življenju ptičev in njihovem življenjskem ritmu ter življenjskem prostoru. Pri ptičjem lovu se je ptičar moral na neki način zlit z naravo – biti čim manj opazen oz. nemoteč del naravnega okolja, kajti le tako podrejanje prostoru (npr. s tihim čakanjem v čim bolj naravnem skrivališču) je omogočalo uspešen ptičji lov. Kroparska ptičja lovišča so bila predvsem v Lazih, za Bariglo, na Jarmovem in v Natovem robu – predvsem tam torej, kjer se stikata gozd in manjši ali večji travnik (jasa, laz). Ptičji lov se je začel okrog sv. Mihaela in se končal okrog sv. Lenarta – trajal je torej od sredine septembra do začetka novembra, ko je ptičarje z lovišč pregnal mraz.

Za lov so bili najzanimivejši ptiči, ki so dobri pevci in jih poleg tega krasijo tudi lepe, pisane barve – to pa so predvsem ptiči iz družine sinic (mangeljc, gavgar, plavček) in ščinkavcev oz. njihove podružine liščkov (grilček, zelenec, cajzeljc, štingelj, dimpel). Doma in na lovu pa so lahko opazovali tudi druge ptiče in včasih ujeli celo kako ujedo (npr. ptičjega sokola). Eden od informantov je poročal tudi o primeru, ko je ptičar iz gnezda vzel mladiča in doma sam vzredil sokola (primer tako imenovanega lova z roko³).

Namen te raziskave je bil tako ohraniti spomin na zanimiv običaj kot zapisati besedje, ki zaradi drugačnega načina življenja in preživljanja prostega časa izginja iz aktivnega besednega zaklada Kroparjev. Ptičjega lova se še spominjajo nekateri starejši Kroparji (med njimi naša glavna informanta Nace Blaznik, r. 1912, in Tone Šolar, r. 1936, katerega narečje pa je zaradi poklicnega igraltva pod precejšnjim vplivom knjižnega jezika, kar je opazno tudi v predstavljenih besedilih, zato so tovrstne besede iz njegovega govora označene s kvalifikatorjem knjiž. – knjižno), zelo redki pa so mladi, ki se s ptičarstvom občasno še ukvarjajo.

Besedje je bilo zbrano v letih 1999–2000 s pomočjo intervjujev – iz besedil, povezanih z izbrano dejavnostjo, je bilo nato izpisano besedje, ki ga je bilo potrebno še dopolnjevati in dodatno pojasnjevati. V slovarskem delu razprave je tako po abecednem redu prikazano besedje, vezano na ptičarstvo: poimenovanja ptičev (samčkov in samičk), predvsem ptičev pevcev in tistih ptičev, ki so jih informanti lahko opazovali v domačem urbanem in naravnem okolju, pri delu, preživljanju prostega časa ali na ptičjem lovu, poimenovanja v zvezi z izdelovanjem limanic in drugih pasti za lov ter ptičjih kletk, načinom lova različnih ptičev ter ukvarjanjem z njimi doma, gojenjem in parjenjem, skrbjo za zarod in pripravljanjem ptičje hrane. Večina zbranih besed so samostalniki, nekaj pa je tudi glagolov in najmanj (vrstnih) pridevnikov in izpridevniških povedkovnikov.

2. Besedila

2.1. Nace Blaznik

2.1.1. Priprave in lov

Ta pà:RU smo š'lə po lî:m. U Bè:gne. /.../ Ta pà:RU smo š'lə, z an'mo sʉa š'la, se ga ní: 'ueč na sʉè:t, sʉa š'la ponauà:d u Bè:gne, u Bè:gnax so bli tá:k XRÁ:st, tó:g da sta ga dʉà: kò:měj objè:la, marbí:t so še 'zej, na ué:m, 'jes ní:səm biʉ 'zej žə dǒ:ʉx u Bè:gnax. Pó: pa, ù:n je plè:zou, plè:zou gó:R, pa naló:mu. Tǒ: j tá:k kukar an

³ Smerdel 1992.

kó:blə, po xRá:st. Pó: ǰ pa tì:st naló:mu. Gó:R so pa tá:ke rmé:ne kù:gəlce. Pó: səm pa, 'jes səm pa spó:deǰ obé:roǰ. Da sʷa ga nabrà:la ane pá:r lî:troǰ. /.../ 'No, tò: səm še pozá:bu pouǰ:dat, da k sʷa š'la ta'kət s tì:stmo Já:nezəm, se ga ní: 'ueč na sʷə:t, po lî:m, sʷa sʷa, je biǰ pa na drauǰ:s, 'jes pa spó:deǰ, sta pa pə:rš'le duǰ: nú:n. A uǰ:š, ta'kət so ble nú:ne ʷ Bè:gnax, s tì:stəm klobú:kəm. Pa tá:gga p'sa sta ǰmé:le, tá:gga p'sa. A uǰ:š, sta nai pa zapò:dle! Je ré:kla, če na gres'ta 'koǰ z ʷə:r'ta 'ʷən. 'Ja, səm ré:ku, se 'le mè:ǰxnə za tì:čke nabè:raʷa k'le. 'Nəč, takò:ǰ 'ʷən, če 'ne ʷa pa p'sa popù:cale ʷà:ma, da sʷa mò:gla ʷi'tə, pa ʷse popəs'tət. ʷ'se tì:st sʷa popù:stla, 'ʷəs gó:rəm, 'kar je blə 'təm za ʷobrá:t, ʷ'se sʷa mò:gla pops'tət pa 'ʷən i'tə. Tì: na uǰ:š, kokò: sta ble s xo..., še dó:ns ǰəx ʷi:dəm, kokò: sta ble xodí:čoʷe nú:ne ž'lext ta'kət. /.../ Mò:rš uǰ:dat, kokò: ǰ blə tò: ǰdò:. Tká:ǰle lî:ma na t'ləx ǰmé:t, pa pops'tət ga! A uǰ:š, kogá: ǰ tò:?' Tò: ǰ, tò: ǰ blə 'ueč uré:dnə, k pa na uǰ:m kogá:.

Tì:st smo ʷobrá:l, pó: pa domú: parné:seš, pó: pa 'zeǰ skú:xat. Pó: smo pa kú:xal u 'kašənmo posè:bənmo ló:ncə, 'jez ga 'mam, na uǰ:m, gdò: ga 'ma, tì:st ló:nc, se ga, ǰ biǰ fè:st, pa ga m je a'dən uzè:ʷ. Tò: ǰ biǰ s'tar ló:nc, tá:k želè:zən, uǰ:š. U tì:stmo səm kú:xoǰ, tò: ǰ tó:k smardé:l po ʷsə bə:it, səm ga mǰ:šoʷ, m'nə ní: 'nəč smardé:l, 'tə ǰ pa, 'tə ǰ pa sma:rdé:l. K je blə tì:st narǰé:n, z ga ʷ ano, ʷ an lauò:r dǰa:ʷ, k je biǰ kù:xan. Ane ští:r ʷú:re z ga pa kú:xoǰ, kukar ǰé:špren. Pó: s pa 'təm nò:t u lauò:r ga ʷlî:ʷ, pó: z ga pa ʷz'ga tok'le rasté:gnu, k je pəš'ke ǰ'moʷ nò:t, a'ne, da so tì:ste pəš'ke ʷ'se š'le 'ʷən. Z rokà:m, 'ja, z rokà:m səm ga ʷoŋgá:ʷu, tò: se ta'kət ní: 'nəč parǰé:ʷ, k je biǰ aŋ'kət ʷoči:ščen, pa parprà:ʷlen za na lî:m, pó: se ǰ 'pa parǰé:ʷ, če z ga ʷ rò:ko dǰa:ʷ, a'ne. Tò:k je b'lo ...

(Ali ste ga precedili?)

'Nəč, ʷoprà:ʷ, samò: prà:ʷ z ga ʷ tì:st ʷó:t, pó: s pa tì:st 'ʷən ʷlî:ʷ, pa 'še ŋ'kət, pa 'še ŋ'kət, tó:g da ǰ biǰ čì:st, kukar recí:mo, na uǰ:m, kogá: tò: dè:lajo, recí:mo ...

(Ali se je oluščil?)

Tò: ǰ blə kukar ... pó: smo ga pa ʷčà:səx še ʷ ú:sta má:l dǰá:l, da z ga ʷ ú:stəx tok'le mənd'roʷ, pa da ǰ biǰ 'bəl, da ǰ, 'ja, če z ga 'bəl tok'le ʷlè:ku, 'bəl je biǰ mó:čən, a me zastò:pəš, tò: s mo mò:č dǰà:ʷ, če z ga ...

(Kot bi mesil testo?)

'Ja, na tà: načì:n, ǰà:, lî:x na tà: načì:n. 'No, lî:x na tà: načì:n. /.../ Pó: z ga pa dǰa:ʷ ʷ an ló:nc, pa ʷo'de gó:r, pó: ǰ biǰ pa tì:st lî:m za cé:ʷ lè:t al 'pa za 'še 'ueč, za duǰ: lè:t je biǰ. /.../ Pó: z ga pa xó:du ǰs'kət, 'k z ga nú:čoʷ, ano tá:kole čé:pco, ga ǰ blə pa za duǰ:ǰst lî:manc. /.../ Tá:kole čé:pco z ga ʷzè:ʷ, pó: z ga pa, pó: pa 'mal ʷó:la ʷmǰ:s, 'naiǰol je biǰ lanè:n ʷó:le, da s z lanè:nmu ʷó:lam, da ní:, recí:mo, k smo louí:l, je blə m'rəs, da ní: zmá:rzəlna lî:manc, da ǰ bla zmè:raǰ mǰ:x-ka. Pó: smo ga pa, z ga pretè:guoʷ, tok'le, fè:st pretè:guoʷ, dó:ʷx cà:ǰta, tò: sʷa ga po no ù:ro s tmò:le Tò:netəm, da sʷa lî:mance narè:dla, pá:lce s pa 'žǰ ǰ'moʷ naré:zane, ne tá:kele.

(Od kod ste jih narezali?)

Od ʷá:rbe. Tò: so tá:ke, k so se rá:de zǰǰá:le, 'ueš, ane tokò:le dó:ʷge, pa na kó:nc s jo ʷošpí:ču. /.../ Ane trî:deset dó:ʷge, ǰà:, tokì:st, pó: s jo mo pa, k je biǰ lî:m to'kə zʷoŋgà:ʷlen, z ga pa dǰa:ʷ gó:r, pó: s pa presé:kəʷ ʷ'se tì:ste pá:lčce, da ǰ blə na ʷ'se krá:je enakomé:rnə, a'ne.

K je blə pa ŋ'kəɫ t̪i:ste l̪i:mance nɑrjɛ:ne, smo pa ɪmɛ:l tɑ:k b'lek, so rɛ:klə, b'lek. Tò: ɪ biɥ lɛ:drast, lɛ:drast b'lek, z ga djɑ:ɥ nò:t, tok'le, na tà: nɑɕi:n, pa nò:t zɑɥi:ɥ, da so bli nò:t. Pó: so ble pa pɑrprɑ:ɥlene za nastɑ:ɥlat.

Pó: smo š'lə pa, rɑɕi:mo, k smo pa š'lə zú:traj, tò: smo š'lə zú:traj, ɥɕɑ:səx ɥo pɛ:təx ɥo šɛ:stəx, 'kukɑr je blò:, 'kɑmɑr s 'šou. M̪i: smo xodí:l na Ćɛ:šəncɔ, na Bɑ-r̪i:glo, ɥ 'Lɑs. 'Jes sɛm šɛ na ɥodí:ce 'šou anekɑ:t, sɛm zú:trɛj žɛ 'šou pɑr lú:n, da sɛm biɥ do dnɛ:ɥɑ žɛ na ɥodí:cax. Šɛ dóns ɥɛ:m, k sɛm aŋ'kəɫ, je tok'ə lpò: lú:na sjɑ:lɑ, sɛm tkɑ:ɪ çɑ:ɪzəlɔɥ ɥjɛ:ɥ. Tɑ'kəɫ sɛm sɑmò: çɑ:ɪzəlce loɥi:ɥ, da so m u'se l̪i:mance ponosí:l, a ɥɛ:š. Tok'ə se ɪ ɥjɛ:ɥ, pa ɪ zlɛ:tu, pa ɪ l̪i:mɑncɑ ɥod nɛ:gɑ pɑ:dla, pa ní:sɛm dobì:ɥ nɛ: l̪i:mance pa nɛ: tí:ɕɑ. ɥjɛ:ɥ sɛm jəx pɑ n fò:louš, tó:g da, da ɪ blò rɛ:s ɥž̪i:tək, 'no ... Se smo pa ɥ'se suɔrte, tò: smo ane dɥɑ: tɑ:rjɛ: al 'pɑ št̪i:rjə, 'kukɑr 'je, smo xodí:l u'kəp, pɑ nastɑɥlɑ:l.

(Kam pa ste jih nastavili?)

'Ja tɑ:ko drɑɥò: smo, tɑ:k drɑɥɛ:šɕək smo nɑrɛ:dlə, xrast̪i:ɕək. An 'mal ɥɛ:ɕ k sɛm 'jest ɥɛ:lək, tok'le ɥsò:k xrast̪i:ɕək. Pó: s pɑ mɑ:l pù:stu tok'ə, da ɪ biɥ 'mal lí:st-ja zRɑ:ɥəŋ, tɑ prɑ:ɥgɑ lí:stjɑ, ɥmɛ:s s pɑ l̪i:mance djɑ:ɥ. 'Ne, ɥɕɑ:s je pɑrlɛ:tu t̪i:ɕək, je sɛ:du na l̪i:mance, ɥɕɑ:s je pɑ tó:k sɛ:du, ɪ pɑ ɥodlɛ:tu, pó: pɑ šɛ ŋ'kəɫ pɑrlɛ:tu, tó:g da rɑ:ɪ ... ɥɑ:blenc je 'tɑm spò:dɛj pɛ:ɥ, se ní: dɑ:ɥ 'kɑr otrɑ:ɥt, gɑ ɪ ɥɑ:bu nɑzɑ:ɪ, a'ne.

(Kje pa je bil vabljenec?)

Pot t̪i:stmo, pɑr t̪i:stmo xrast̪i:ɕ, k je biɥ nastɑ:ɥlen. Tò: smo nɑrɛ:dlə, ŋ'gɑ dɥɑ: tr̪i:, al 'pɑ šɛ ɥɛ:ɕ, 'kukɑr je blò:.

(Kakšno drevo pa ste postavili?)

Nɑɥɑ:dən dreɥò: smo ɥotsɛ:kɑl, pɑ ɥošp̪i:ɕlə, pó: smo gɑ pɑ ɥ zɛ:mlo zɑsɑ:dlə. Tó:g da, tò: smo gɑ pó:ɪ 'kɑr skò:z ɪmɛ:l. Tò: z gɑ pó:ɪ, k smo jɛ:nɑl lo'ɥət, z gɑ pɑ sprɑ:ɥu 'kəm u 'kəkšən gɑ:rəm, da gɑ gdò: ... A'ne, pó: smo gɑ pɑ drú:gíç spɛ:t ...

Zɑ št̪i:ŋgəlɑ smo pɑ šet̪i:co nastɑ:ɥlə. A ɥɛ:š, kɑ:kšnɑ ɪ šet̪i:ca? T̪i:ste có:fe ɪ'mɑ, t̪i:st bó:de, tɑ:ke có:fe ɪ'mɑ, 'kukɑr ... Pó: pɑ nɑ t̪i:ste có:fe, t̪i:st 'tɑm nò:t je pɑ sɛ:me, ɥ t̪i:stəx có:fəx. 'Tɑm nò:t pó:ɪ št̪i:ŋgəlɔ gó:r pərlet̪i: pɑ t̪i:st ɥəŋ kɑ:ɥsɑ. ɥɕɑ:səx smo gɑ tok'le 'ɥɛɕ ù:r glɛ:dɑl, k se ɪ gó:r pɑ:su, ɥjɛ:t se pɑ ní: ɥó:tu, a'ne. Pɑ smo gɑ šɛ ɥɕɑ:səx š'lə, da gɑ b mɑ:l ... zɑpò:dət, da ɪ nɑ nò:ɥ pɑrlɛ:tu, pó: se ɪ pɑ ɥɕɑ:səx ɥjɛ:ɥ, ɥɕɑ:səx pɑ 'tud nɛ:, kú:kɑr je blò:.

(S čim pa ste limanice pritrčili na drevo?)

Tɑ:ke zɑrɛ:ze smo nɑrɛ:dlə z nò:žɑm, a ɥɛ:š, ɕɛ pɑ tokó:le, kukɑr sui:nɕnik, tokó:le nò:t z zɑrɛ:zou, tok'le nò:t. K'le nò:t z zɑrɛ:zou, tok'le. Tok'le z zɑrɛ:zou, da /.../. Pó: s pɑ 'tɑm nò:t utak'noɥ, k je blɑ nɑ pɑ:lɕɑ ɥošp̪i:ɕɛnɑ. Tò: pɑ ɕi:st tɛŋkò:, gl̪i:x tkɑ:ɪ, k je t̪i:ɕək pɑrlɛ:tu gó:r, da se mo ɪ obɛ:slɑ, pó: ɪ pɑ z refetn̪i:co ɥdɑ:ru tok'le, pɑ ŋkɑ:mɑr 'ɥɛɕ ní: mò:gu. ɥɕɑ:səx je 'kɑr gó:r ɥi:su, da z gɑ 'šou, da ní: biɥ p'rɔɥ 'nəɕ ɥol̪i:mɑn, sɑmò: gó:r je ɥi:su, pɑ z gɑ pɑrjɛ:ɥ tok'le pɑ p'reɕ djɑ:ɥ. Ní: mò:gu ŋkɑ:mɑr 'ɥɛɕ. ɥɕɑ:səx kɛ:r se ɪ pɑ 'tut utó:rgou, k se ɪ mɛ:ɪxnə, ɥɕɑ:səx je kɛ:r nɑ k'raj sɛ:du, se ní: ɥjɛ:ɥ, 'kukɑr je blò: . Tò: ɪ blò ɥ'se suɔrte.

(Kam pa ste potem dali te ptiče?)

Dó:bro mɑ:jəŋgɑ so ɪmɛ:l. Dó:bro ... Tɑ:kle mɛ:ɪxən fò:loužək. 'Ja, tò: ɪ blɑ dó:brɑ mɑ:jəŋgɑ. 'Ja, m̪i: smo rɛ:klə dó:brɑ mɑ:jəŋgɑ, da ɪ blə 'kɛj nò:t pó:ɪ, a'ne.

da smo 'keĵ, če smo 'keĵ uĵe:l, tò: ĵ bla ... ja ... 'Čak, al 'pa uĉà:səx, če pa nı:smo ĵmè:l 'nəĉ, smo pa tá:ko já:mco narè:dlə ũ zè:mlo. Pa tok'le smo djá:l, ə: ... štà:nšce, pa nò:t smo ga spù:stlə, da ĵ tacà:ĵt nò:t, tacà:ĵt, pò: smo ga pa ũ tà: fò:louž djá:l, k smo louĵ:l. Uĉà:səx smo ga pa 'tud djá:l u tá:k, u 'kəšən štəmf (smeh), da ĵ biŭ ... a pa 'təm, tı:st nı: blə dób:brə ... Tò: ĵ blə 'nej'bò:l, da ĵ biŭ k'le nò:t u já:mco, da ta-cà:ĵt, a'ne, da k smo louĵ:l, tò: smo ane trı: štı:r ũ:re louĵ:l. Pò: smo ĵx pa pobrá:l, pa dá:l ũá:blencə u fò:louž, 'ja.

(Kaj pa ste počeli, medtem ko ste čakali?)

'Təm səm z'dou na sò:nc pa glé:dou pa ũzı:uou pa glé:dou, gdá:ĵ ũjo parleté:l. A uĉé:š, tò: s to'kə glé:dou. 'Jes səm še slá:p šlı:šou, gù:n jəx je pa šlı:šou, Tò:ne, jəx je pa prè:x šlı:šou k pa ũá:blenc, tò:k je šlı:šou, a'ne. Je rė:ku, 'zeĵ bə 'pa, pò: smo pa ĉı:st tí:x bli, da z biŭ par mı:r pa tí:x, k so ű'kəť sė:dlə, smo pa pú:xəlnə pò:ne.

(Ali ste lovili kadar koli ali je bil za lov kak poseben čas?)

Posè:bən cā:ĵt. U jesè:n, oktò:bra. Tò: ĵ 'nejlè:uš cā:ĵt, oktò:bar. 'No, loué: se še 'zeĵ ló:xk, ampak /.../ do ane desé:dga noué:mbra, pò: smo pa jé:nal. Pò: smo ĵx pa do'uel ĵmè:l.

(Vse ptiče ste enako lovili?)

Na žı:məncə smo louĵ:l pozı:m mà:ngəlcə uĉà:səx, da s jəx na žı:məncə ũjè:ũ. Žı:məncə smo narè:dlə na dı:lco, pa jè:d gó:r djá:l, k je pər'sou, je pa djá:ũ nogó: ũ žı:məncə, k je ũodlé:tu, se mo j pa zadá:rgənlə, ĵ biŭ pa ũjè:t. Tá:ke zà:űke smo narè:dlə, z žı:me. 'Ze ĵ pa ũz'ga kó:nc! 'Nəĉ se m na dá:.

Pa šprı:ngoš je za tí:ĉe lo'uet. Pozı:m smo louĵ:l mà:ngəlcə na šprı:ngoš. Tò: ĵ tá:ka kukar mı:šəncə, ũrá:tca se otré:jo, pò: pa tí:ĉək g're nò:t, nò:t pa naštı:maš, da kà:ũsa 'keĵ, se pa sprò:š, se pa ũrá:tca zapré:jo, pò: maš pa ũjè:dga. Tò: smo ĵx lovı:l na šprı:ngošə šè: pa šè:.

Skó:la pa nı:s mò:gu ũjè:t. Skó:la ĵ pa samò: ũ:n aű'kəť i'mou, g ga ĵ z gné:zda ũzè:ũ. Tò:k mè:ĵxəngə, da ga ĵ u gné:zd dobı:ũ, pò: ga ĵ pa do'ma zrè:du. Do'ma ũ klè:t ga j i'mou, zué:zəngə.

(Kako pa ste ga vi ujeli?)

Tò: səm pa 'jest aű'kəť, tò: ĵ biŭ pa 'le tí:ĉji s'kou, tò: ĵ ta mè:ĵĉkən. Tò: ĵ pa ũəlı:ka razlı:ka. Gù:n je, gù:n pú:te, tà: pa tí:ĉke končù:je. Tò: səm ga pa ű'kəť ũjè:ũ k'le gó:r u Lá:s. To'kə ĵ biŭ lè:p, k səm ga ũjè:ũ, a uĉé:š, kokò: ĵ biŭ lè:p! Tokò: me ĵ ukà:ũsou, da səm biŭ ũəs karũà:ũ. Pò: səm mo pa nogè: zué:zou ... A'dən m je pa rė:ku, n já:gar, Gá:bar, m je rė:ku, ĉe ũš 'kəksəngə skolı:ĉə ũjè:ũ, ga menə parné:s, ga m 'jest djá:ũ našò:pat. 'No, səm rė:ku, tı:zdga skolı:ĉə, k səm i'mou gó:r pot klobú:kəű ... Pò: ĵ pa lı:x tí:st já:gar pə:r'sou s flı:nto gar'ũən. Glı:x ta'kəť, k səm ga žè ĵ i'mou u ro'kəx. Səm rė:ku, Jerá:ša se ĵ pı:sou, səm rė:ku, Jerá:ša, 'zeĵ mam pa 'jes skolı:ĉə k'le ũjè:dga, ĉe ga ũš ũzè:ũ. O:x, je rė:ku, 'zeĵ g'rem pa 'jes na ũodı:ce, a ga ũš nè:su domı:?' 'Ja, prà:ũəm, teškò: m nè:su duà: fò:louža pa skolı:ĉə, na ũé:m, kokò: bə. 'Ja 'no, səm rė:ku, ĉe dargá:ĉ nı:, ga m pa nè:su. Səm ga pa djá:ũ pot kló:bək, pò: so se pa 'təm an štı:ngəlc ũjè:l ... tí:st cā:ĵt m je pa s klobú:kəű u'ret u'sou. Je pa ũzı:gnu se, pa zlé:tu, kló:bək je dól: pà:du, 'təĉ je pa z zué:-zanəű nogà:m zlé:tu. Tò: se ĵ pò:ĵ rė:šu, pò: ĵ prekà:ũsou tí:st, se ĵ rė:šu, ampak kokò: se ga ĵ m'nə škò:da zdé:l, da biŭ ... To'kə lè:p je biŭ, da t poué:m, da ga na mò:rš namà:lat tokò: lb'ga!

(Kako pa ste ga sploh ujeli?)

Na li:manco! Pa se i uá:lou 'təm po t'ləx, 'jes səm pa čè: lè:tu pa li:manco p'reč, uočí:stu ga. Tó:k me i uoká:usou, da t poučé:m, da me še dó:ns bolí:.

(Je bilo lovljenje ptičev prepovedano?)

'Ja, seučé:da i blø. Se so nas šəndá:Rjə jagá:l, če i blø tré:ba. Má:l smo se bá:l, uəlí:k pa nè:, ní:smo se uəlí:k bá:l, má:l smo 'se. /.../ Ní:smo tá:ke škó:de dé:lal. /.../ 'Zej majo mré:že, po ta nò:uəm, ta'kət jəx še ní: blø, k səm 'jest loui:u.

2.1.2. Delo s ptiči

(Kam pa ste vse te ptiče dali?)

Po zì:t. K'le, nò:t! Učà:səx səm jəx nē:su 'uən, 'nej'ueč pa 'kar nò:t ... 'Nej'ueč jəx je blø k'le po zì:t.

(Kako pa ste jih preživljali?)

'Ja, 'nej'ueč s konó:plam, al 'pa z mē:šanco, mē:šanca i bla, 'kukar je še 'zej. Pó:i smo pa ... Pa rò:že so učà:s naberá:l, da 'uən tì:st sé:me ... pa šetí:co 'tut, tò: za štì:η-golce, da s mo dà:u 'kəksən 'cof nò:t, da se i mē:du z nə'mo /.../ k je uobé:rou, a'ne /.../ pa tì:st je kà:usou, a'ne. Pó: so, učà:səx so še š číé:ržou 'tud naberá:l, je ane suò:r-te n sé:me, ampak tò: i blø zamú:dnə. Mí: smo, u glá:uənəm smo kupvá:l, tò:g da ...

(Koliko časa pa so ti ptiči živeli?)

Jò:, dò:ux cà:ita! Pè:t lè:t, desè:t lè:t. Tò: i dò:uy ží:uu. Čè s se ga á:xtou, je dò:uy ží:uu. 'Je, če s mo pa pozá:bu jé:st dá:t, je pa prè:x cə:rknu. (smeh)

(Ste imeli samčke in samičke skupaj?)

Samò: sá:mce. /.../ Samí:ca ní: pè:la 'nəč. Samí:ca na pó:je. Samò: čì:uka. 'Ja ja. Sá:mčək pa uí:že dé:la, a'ne, tò: pa fà:in pó:je. /.../ Tò: pa samò: par kanà:rčəkəx smo imé:l /.../ S i'mou samí:ce pa sá:mca, da s pó:i pá:ru, a'ne. 'Jes səm i'mou učà:səx po trì:deset kanà:rčəkou, səm jəx sà:m gojì:u, 'ja, za do'ma. /.../ 'Tale cà:it fè:b-ruarja smo jəx žə djá:l u'kəp, al 'pa žə pozí:m, če i blø toplò:, žə ló:xk pozí:m. Kanà:rčək je, se i 'tut pozí:m pá:ru, če i blø toplò: ... Tò:k je blø:.

(Kako pa folovž izgleda?)

Ta'kət so bli še lsè:n. /.../ 'Jes səm jəx sà:m dé:lou. Jà: ... A ué:š kogá: ... An'ga smo imé:l k'le gó:r. Ta pà:ru smo dá:l, k je biu 'təm dó:l an tí:šlar, da nam je narè:... da nam je nauò:blou ští:ruoglà:te, ane desè:t krat desè:t, a'ne, 'kukar 'so ... pá:lčke tá:ke /.../. Za tò: j i'mou mašì:no, da i pouò:blou p'rej. Pó: smo pa tì:st, ə, pó: pa smo k'le gó:r an'ga imé:l, k je biu 'tud nauðù:šen, nam je pa tì:st lè:s narè:du, lè:s. Da i z lesà: uon narè:du, tì:sto, rací:mo, pó:dən, pa tà: pó:dən nò:t, pa gó:r štà:nšce, tè:le lsè:ne. Pó: smo pa do'ma splé:dlə, a'ne, do'ma smo ix pa pó:i plé:dlə samì:, 'jes səm jəx uəlí:k narè:du, tá:ke uəlí:ke, se 'zej ma u'se Metò:d dó:l, u'se m je pobrà:u žə, tò:g da ... /.../ K smo bli mladì:, smo samò: tá:kke dé:lal. 'Jes səm 'mou tò: uesé:le, a'ne.

(Sta bila v folovžu dva »podna«?)

Duà:, jà:. Ta pà:ru i biu to'kə, pó: i biu pa a'dən za nò:t, da s 'uən potè:guou, a'ne, da s tì:st 'uən potè:gnu pa uočí:stu. /.../ 'Jes səm 'mou fò:loužou trì:deset gotó:u. 'Zej m jəx je gù:n že ponó:su.

2.2. Tone Šolar

A uę:ste, zaká:ĵ je štì:ngəlc tá:k, tá:k pí:san? A ga poznà:te, kokó: zglè:da? Bò:g je ustúá:ru sùę:t. In je uę'se žiúá:li poštrì:xou, poslì:kou in pozá:bu ĵ na štì:ngəlc. In štì:ngəlc prì:de seúę:da 'uəs tá:k sí:u k né:mu pa prà:u. »Gospò:d bò:k, a 'jez bəm pa tá:kle?« Pó: pa ní: ĵ'mou 'ueč fà:rb, je pa rě:ku. »Ušà:ke má:l bəm dà:u, bōš pa tá:kle.« Zatò: ĵ 'zeĵ tokò:le pí:san.

Uĵ:c je biu u tē:m, u tì:čjem ló:u, da si 'šou 'uən pa da si biu 'təm pa da s čá:kou pa da s jəx poslú:šou, a bojo sé:dlə a 'ne. U tē:m je biu štò:s.

Jes səm aŋ'kət loŷ:u z mō:ĵmo sosé:dam šó:je. Pó:tleĵ se ĵ pa ta pè:rvə dē:tel uĵē:u. Pó: səm pa rě:ku, səm 'šou pò:ŋga, je biu 'uəs olì:man, pa uęé:du səm ga, pó: səm pa sosé:də rě:ku. »Frá:ncəl, 'deĵ ga k'le za urà:t, za srá:ĵco.« Pó: ga ĵ pa dà:u za srá:ĵco, pó: mu ĵ pa k'le pəŋ zapé:t srá:ĵc 'uən poglé:dou. Pó: ga ĵ pa tók: »O madò:na,« ĵ dē:lou, »o madò:na.« U:n ga ĵ pa ší:rou kò: stò: xudí:čou. Tò: ĵ biu xē:c, ló:u na šó:je.

Dreuo: s opsé:kou za məšó:ge lo'uat. Tò: s opsé:kou dreuo: na 'kəšəmmo kopí:š, ob rō:bə kopí:ša in s tá:ke štá:rcle pù:stu na dreuę:s in s tì:stəx uę:ĵ, k so dó:l pá:d-le, spó:deĵ narē:du ú:to. In pó: s u tì:sto ú:to zlé:zu in piščá:uko, 'ne. Piščá:uko s narē:du z lē:skoue pá:lce pa s kò:že ot čē:šne. Čē:šnouo kò:žo s mō:gu ud obé:x straní: tkó: med zobmí: fá:jən zdó:rgənt in pó: ĵ jo ... /žvižg/ ... Šó:ja ĵ pa radové:dna, k je u bì:stvu uĵē:da. In ó:na mì:səl, da ĵ s'kou, al 'pa da se ĵ 'keĵ zgodì:l in z radové:dnosti ó:na prì:de in sē:de na tì:ste štá:rcle, k so lì:mance zatá:kne in se uĵá:me. Za tē: nauà:dne má:le tí:če ĵ blə pa tò:, kà: 'jes uę:m, ena tá:ka prē:kla, mē:ĵxna, kə ĵ blə zadó:st, da j 'imou trì: tá:kele uę:jce, recí:mo, pa dé:blo s nasé:kou má:l, tóg da s lì:mance zatá:knu nò:t. Tò: ĵ blə mē:tər pa pò:, duà: mē:tra ŷi-sók.

Lì:mance s mō:gu ĵmē:t, pa dvē vē:je s postá:u, pa zarē:ze s narē:du nò:t, 'ne, in pó: s lì:mance natak'nou, in umēs: si dà:u uá:blenca, pó: s se má:l umá:knu in k je já:ta parleté:la, je uá:blencək pē:u, čē: je pē:u, čē ĵ biu pa ž'lext, pa ní: pē:u, čē s pre'ueč lon'gou s fò:loužəm za Barì:glo, je biu tók prestrá:šen, da ní: 'nəč pē:u.

Če s xó:tu lì:m nab'rat, s mō:gu bit ká:uəl, so rē:klə učà:səx, ká:uəl. Zatò: k lì:m s lox'ka dobì:u samò: na 'kəšəmmo uelí:kmo stá:rmo xrà:st. In tò: ĵ bē:la omè:la, zajedà:uc, samò: na sà:dənm drē:uĵə je za tì:čji lì:m za'nəč. Mō:re bí:t s xrá:sta. Tò: se prà:u, je blə trē:ba splē:zat na tì:st s'tar ŷisò:k x'rəst, nasé:kat bē:lo omè:lo dó:l, ob'rat já:gode in pó: so se tē: já:gode kú:xale. Kú:xale tók cà:ĵta, da se ĵ tì:sta zmēs začé:la sú:kat, dó:ržat okəl kuxà:uənce. Da se ĵ tók zgó:stlə, da ĵ bla na kē:pa, kukar p polē:nto kú:xou, samò: ĵ mō:glə bí:t čì:st to'kə okəl kuxà:uənce i'tə. Pó: s tì:sto zmēs nē:su pot stədé:nc, pa z začē:u spì:rat. Á:xtat s mō:gu, 'koĵ k s uó:do nalì:u, da ní: u'sou, k je blə tò: zlò: tekó:č in pó: z ga pod uó:do, pod mē:rzlo uó:do meč'kou tók cà:ĵt, da je čì:m 'ueč pečká: 'uən pá:dlə, ker usà:ka já:goda ma na uę:m duę: trì: ští:r pečke. Kukar rì:bez al 'pa na uę:m ká:ĵ. 'No in k je blə tò: tók, da ĵ blə čì:m 'mən pečká: nò:t, s pó:ĵ tò: kē:po dà:u cà:ĵtat u uó:do, u an pí:skar, a'ne, in s jo pok'rou z ano pokrì:uá:čo, tóg da ĵ pó:ĵ čakà:la tì:sta kē:pa. Pó: s pa uęē:u, 'ka 'jes uę:m, z n uó:rx za duà:, trì:, oduf:snə kú:k s 'imou lì:manc, pó: s pa tì:sto rē:č na duà: načì:na smo mì: dē:lal, 'no, recí:mo, s uzē:u kē:po, pó: t je pa a'dən lanē:n uó:le ká:pnu, recí:mo na lì:m in s tì:stəm si tì: meč'kou tà: lì:m,

da i pos'tou mé:xək, da i biu gl̩:x ta prà:u za na t̩:le l̩:mance, 'ne. Mò:i uó:ča i pa pogrú:ntou drù:go uarijã:nto, je pa 'kã:r u kastrò:lo dà:u, pa mal uó:la i kã:pnu gó:r, po potr̩:p. Ker 'zei uá:žnø i blø, da i biu t̩:st l̩:m gl̩:x p'rou nar'jen. Zã:kã:i? Če i biu pregò:st, se 'tøc ní: parj̩:u, če i biu pa prer̩:ðak, je pa dó:l t̩:ku. Tò: se prà:u, da i bla tò: ena pos̩:bna um̩:tnost p'rouzap'rou, a'ne. Pó: s pa t̩:sto r̩:č pol̩:u gor po l̩:mancax pa s usã:ko sú:kou, t̩:g da se i l̩:m lepò, in pó: k s jøγ z bl̩:ka jemã:u, s usã:ko tkò: lepò: 'uən ul̩:ku, a'ne, tò: jo ní:s mó:gu, če 'ne s odló:mu. Lepò: s jo nauí:jou in s jo ul̩:ku tokò: 'uən, 'ne. Tá:ka i bla tà: procedù:ra.

Mó:ja sos̩:da, stá:ra, T̩:netoua J̩:rca j im̩:la pocr̩:xo só:uo ù:xarco. In usã:k lét:ji i dá:la já:jca ut kù:r, da i só:ua zual̩:la pšã:nce. In k je pšã:nce po-brã:la, ji i dá:la še n̩:na já:jca nazã:i, t̩:g da i š̩: suó:je zual̩:la.

Skó:la s̩m pa i'mou domã: u č̩:udrã, 'təm k mam delã:uəncø, s̩m ga i'mou nò:t, mr̩:žo na urã:tãx in s̩m 'mou skó:la nò:t. Pó:i fò:tra já:go, 'oča, mð:rəm i'tø m̩šò:go ustre'lät. Xod̩:çou mú:lç, a ní: škò:da patrò:nou. Pó: s̩m mo pa klobã:so n̩:su, k ní: blø drù:jga al 'pa pšã:nce. P'rou uel̩:gga skó:la. Pó: s̩m ga pa spù:stu, k ní: blø xrã:ne, seuç̩:da, mesò:, t̩ i blø, ta kæt je blø teškò: do'bät, 'ne. Patrò:nou je blø škò:da, pšã:nce so zmã:ŋkal, klobã:so s̩m má:l 'jes poj̩:du in s̩m ga spù:stu iŋ ga i Pogró:šarjoua C̩:lka ub̩:la na Kast̩:l. Se i spù:stu u dvò:boj s petel̩:nam. In se l̩f: ní: bá:uu in ga i s pol̩:nam. 'Ja, pó: i parš'la, 'jes s̩m še d̩:lou u Ū:ko. Tò:ne, 'pej no domú:, skó:la s̩m ub̩:la. Pr̩:dem gó:r, je biu pa mó:i. Se i biu še ž̩:u.

K'le i blø n̩:jbäl zanim̩:u, k se i zač̩:u t̩:çji l̩:u, k so u'sø t̩:çarjə na 'kəp let̩:l, a maš 'kej l̩:ma. Tò: i biu u b̩:stvu ta u̩:lç probl̩:m, ta t̩:çji l̩:m. Zatò: k nob̩:n ní: biu s'kor pl̩:zou, a'ne, da biu pl̩:zou po ... Tò: ní: biu h̩:c! Tò: ní: biu h̩:c! 'Jes se spò:un̩m, k s̩a š'la s fò:trəm k'le gó:r pot Fã:rquškø 'las. Madò:na, tò: i biu en tá:k x'rãst, 'jes s̩m ga 'kãr gl̩:du. Tá:k x'rãst, ta stã:r je pl̩:zou 'kø zm̩:šan, s sk̩:ro za pã:sam ... M̩:sl̩m, tò: s mð:gu bí:t strokouná:k, da z ga lox'ka nabrà:u.

Tò: so u glã:un̩m lou:l má:l za x̩:c, zatò: da i cà:it mnù:, da so š'lø uod d̩:ma má:l, 'ne, s sã:bo so n̩:slø 'kəšno pl̩:šco ta zel̩:ŋga ... Tò:g da se i má:l bá:be r̩:šu d̩:dãc ... Já: tò: i bla ta u̩:lka žã:lost, če ní: t̩:ča u̩:u, rec̩:mo, da i šou zastò:n na Č̩:šəncø.

3.1. Slovar

Slovarski članki so urejeni tako, da poknjiženi iztočnici in enačaju sledi fonetično zapisana narečna beseda v 1. in 2. osnovni slovarski obliki, tej pa slovnični označevalnik (tj. oznaka besedne vrste) in stilni označevalnik (redko – redka, manj znana beseda, nov. – novejšje, v rabi pri mlajših govorcih, star. – starinsko in knjž. – knjžno) ter pomenska razlaga besede oz. njena knjžna ustreznica in pri vrstah ptičev tudi latinsko ime (latinsko ime je vzeto iz knjige Naši ptiči avtorjev Janeza Gregorija in Ivana Krečiča). Geselski članek ima tudi ponazarjalni razdelek, v katerem je beseda oz. njena raba prikazana z iztržkom iz zapisanega besedila. Nekatera gesla imajo tudi terminološko in frazeološko gnezdo (prvo označeno z znakom ♦, drugo pa z znakom ●) – zbrano besedje namreč ne sodi samo v okvir ptičarske terminologije (strokovnega izrazja, vezanega na pomensko polje ptičarstvo), ampak je (bi)lo tudi del praktičnosporazumevalnega besedja. Besede, ki imajo označevalnik zool.,

gre za imena ptic, imajo tudi dokumentarni razdelek. Označevalnik bot. pomeni, da gre za rastlinsko poimenovanje.

Ena od glasoslovnih značilnosti kroparskega govora je nezveneč izgovor zvenceh nezvočnikov v izglasju, vendar je prva osnovna slovanska oblika (npr. samostalnikov) v tem slovarju zapisana tako, kot se izgovori v predsamoglasniškem položaju – je pa iz ponazarjalnega gradiva razviden dejanski izgovor besede v nepredsamoglasniškem položaju (tako je npr. iztočnica golob v narečni obliki zapisana golò:b -a, ne pa golò:p -ba).

Posebno problematično je v narečni terminologiji oblikovati razlagalni razdelek – ali zadošča knjižna ustreznica / prevedek poimenovanja ali je potrebno pomen termina natančneje razložiti, npr. **cajzeljc** 'čižek' ali 'manjša gozdna ptica pevka rumeno-zelene barve iz družine ščinkavcev, poddružine liščkov ...'? Zlasti je težko določiti pomen pri sopomenkah v krajevnem govoru in knjižnem jeziku, npr. **šmarnica** je knjiž. 'majhna ptica pevka, zgoraj sive, po trebuhu belkaste barve, *Phoenicurus ochruros*', v kroparskem govoru pa 'majhna ptica pevka z rjavo rdečim oprsjem in čelom, taščica, *Erithacus rubecula*', šmarnici, *Phoenicurus ochruros*, pa rečejo **črnelka**. Na neki način najbolj problematično med vsemi zbranimi imeni ptic je bilo ime **mangeljc** v pomenu 'sinica', ki kot ime ptice ni, kolikor mi je znano, nikjer zapisano – ornitologi poznajo le poimenovanje mandeljca za samčka (tudi ptičjega) nasproti babici, ki pomeni samičko. Ljubiteljski ornitolog Boris Kozinc iz Hraš na Gorenjskem ter Jani Pogačnik iz Kamne Gorice, tudi poznavalec ptičev pevcev, pa sta mi potrdila obstoj poimenovanja »mandlc« za veliko sinico tudi zunaj Kroepe.

V ponazarjalnem razdelku so deli / izseki besedil, v katerih je bila rabljena izpisana beseda. Ponazarjalni razdelek lahko tudi omogoča natančnejšo razlago pomena besede, saj je informant kako poimenovanje večkrat tudi sam skušal pojasniti (= metajezik), npr. pri iztočnici **kos**: kò:sòuka j arjã:ukasta, kò:s je pa čì:st čã:røn, ali pri iztočnici **špringoš**: pozí:m smo loù:l mà:ngòlce na šprí:ngoš, tò: j tá:ka kukar mì:šãnca, urá:tca se otpré:jo, pó: pa tì:čæk g're nò:t, nò:t pa naší:maš, da kà:u-sa 'kej, se pa sprò:š, se pa urá:tca zapré:jo, pó: maš pa d'ga. V ponazarjalnem razdelku so lahko tudi daljši izseki iz besedila, ki so predvsem etnološko ali kako drugače zanimivi in ne prinašajo le jezikoslovnih podatkov o besedi, npr. pri iztočnici **kanarka**: sãm šòu u Tã:r'žòč po no kanà:rko z anmo možì:čkòm, tì:st možì:čæk se ga j má:u napì:u, sãm ga pa mò:gu u šã:itãrgo d'jãt pa pé:lat, an cà:it je šòu, pó: j pa uopé:šòu. Znak podpičje (;) v ponazarjalnem gradivu označuje mejo med različnimi (tj. nepovezanimi) izseki iz gradiva.

V dokumentarnem razdelku za znakom $\diamond$ so podatki o zapisanosti besede – poimenovanja ptiča v različnih virih in slovarjih – zapisanost besede je označena z znakom * (A: Arhiv Kovaškega muzeja, zapis iz leta 1971; JE: Jože Eržen, 1997 (pri nekaterih besedah tudi ustni podatek tega informanta); JB: Joža Bertoncej, 1973; GK: Janez Gregori, Ivan Krečič, 1979; Plet.: Pleteršnik, 1894–95; SSKJ: Slovar slovenskega knjižnega jezika, 1970–91 (zapisana je tudi razlaga besede – poimenovanja ptiča v tem slovarju), B: Besedišče slovenskega jezika z oblikoslovnimi podatki, 1998 – tu samo, če besede ni v SSKJ), ter o rabi oz. poznavanju besede pri informantih Nacetu Blazniku (NB) in Tonetu Šolarju (TŠ). Če je pomen besede v SSKJ drugačen kot v narečju, je to označeno z znakom $\neq$. Če informant besedo pozna oz. jo

uporablja (je torej del govorničevega aktivnega besednega zaklada), je ob začetnicah imena in priimka zvezdica *, če ne, je tu poševnica /, če besedo pozna, pa je ne rabi (tj., uporablja narečno poimenovanje, knjižno pa pozna le pasivno, ali pa ne ve, katero ptico knjižno poimenovanje označuje), je tu znak */. Narečno poimenovanje nekaterih ptic (npr. črnelka, penica, pastirica, strešček) je bilo problematično tudi zato, ker posamezni informanti včasih različno dobro poznajo raziskovano snov. Lahko npr. zamenjujejo posamezne podobne ptiče ali poznajo le skupno ime družine (npr. drozg, sokol), ne pa tudi posameznih vrst ptičev in so si tako njihova poimenovanja lahko celo nasprotujoča – v takih primerih si je bilo treba pomagati z natančnejšimi opisi ptičev in s pomočjo strokovne literature odločiti o pravilnosti oz. točnosti poimenovanja. Žal kroparskih imen ptic ni bilo mogoče sistematično primerjati s poimenovanji v drugih slovenskih govorih, saj tudi v vprašalnici za SLA ni nobenega vprašanja o imenih ptičev.⁴

ahtati = (u)á:xtat -am nedov. *paziti*: á:xtat s mō:gu, 'koj k s uó:do nal̩:u, da ní:l̩:m uš̩:u, k je bl̩:tō: zl̩: tekō:č; a uš̩:tí: uá:xtou, če ujo tí:č parlet̩:l

ahtati se = á:xtat se -am se nedov. *varovati, čuvati, paziti se*: če s se ga á:xtou, je dō:ux ží:uu

barva = bà:rua -e ž *barva*: u'se sō:rte bà:ru 'ma, od rumé:ne, zelé:ne se sú:ka, 'ne

bastard = bastà:rd -a m *bastard, križanec med kanarčkom in liščkom*: bastà:rd je krí:žanc med kanà:rčk̩m pa št̩:ng̩lc̩m (→ mešanec)

bel = bé:u bé:la bé:u prid. *bel* ♦ **bela omela** (→ omela)

bezgov = bez'gou -zgó:ua -z'gou prid. *bezgov, od bezga*: u fō:louž̩ i bla bezgó:ua pá:lca, k s jō sta:rž̩:n 'uən pobrà:u, so ré:kl̩, da gre'jo uš̩: u lū:kne

blek = b'lek blé:ka m *krpa*: tō: i biu lé:drast b'lek za l̩:mance zaú:t; pó: k s j̩x z blé:ka jemà:u

bolan = bó:uən bō:una bó:uən povdk. *bolan*: 'tāč je bó:uən, pó: pa cà:rkne (→ koš)

bošt = 'bošt bó:šta m *gozd*: u 'bošt gre'mo lo'uat (→ gmajna)

cajtati = cà:jt̩at -am nedov. *zoreti*: kē:po l̩:ma z dà:u cà:jt̩at u uō:do

cajzeljc = cà:iz̩alc -a m, zool. *čížek, Carduelis spinus*: cà:iz̩alc je armè:ŋkast al pa zelè:ŋkast; cà:iz̩alce po trabú:x spoznà:š; tō:le 'deĵ cà:iz̩alc; še dó:ns uē:m, k s̩m aŋ'kāt, je to'kə l̩pō: lú:na sjà:la, s̩m tká:ĵ cà:iz̩alcou ujē:u; cà:iz̩alc je gó:rskə 'tāč; cà:iz̩alcə na jē:sen dó:l pa:rlet̩:; cà:iz̩alcə se s čé:rž̩ou fū:trajo (→ čížek) ◊ NB: *, TŠ: *, A: cajzelc, cajzelce, cajzelci (str. 1), JB: /, JE: cajzlc (str. 364, 366), Plet.: /, SSKJ: /, B: cá:iz̩alc -a m, GK: *

cajzlja = cà:iz̩la -e ž, zool. *samica čížka*: cà:iz̩le smo spù:stl̩, k smo jē:nal lo'uat, da ní: ta dr̩:ŋəx bé:gala, k je sé:dla 'təm na drauō: pa cūl̩:l̩a pa uab̩:l̩a ĵx je pa ĵx je uodganà:la

crkniti = cō:rk̩nt̩ -knem dov. *crkniti, poginiti*: če s mo pa pozá:bu jē:st dá:t, je pa pr̩:ē:x cō:rk̩nu

⁴ Imena ptičev sem primerjala z zapisi v tehle dialektoloških delih: Tominec 1964, Novak 1985, Košir 1997, Weiss 1998, Filipi 1992, 1993, 1999, Filipi, Buršič Giudici 1998.

čakati = čá:kat čà:kam nedov. *čakati*: 'təm səm z'doʊ pa čá:kou, gdá:i bojo paR-leté:l

čepica = čé:pca -e ž *kepica*: pó: s pa lì:m xó:du i's'kət, g z ga nú:cou, ano tá:kole čé:pco ga i blø pa za duè:ist lì:manc; tá:kole čé:pco z ga użè:u (→ kepa, kepi-ca)

čerž = čjé:rž -a m *storž*: učá:səx so še š čjé:ržou 'tud naberá:l, je ane suò:rite n sé:me, ampak tò: i blø zamú:dnø

češnje = čé:šnou -noua -nou prid. *češnje*, *od češnje*: čé:šnouo kó:žo s mò:gu ud obé:x straní: tkò: med zobmí: fá:jøn zdó:rgənt

čivkati = čì:ukat -am nedov. *čivkati*: samí:ca na pó:je, samò: čì:uka

čižek = čì:žək čì:ška m, zool. *čižek*, *Carduelis spinus*: čì:žək tò: i cà:jzəlc (→ cajzeljc) ◇ NB: */, TŠ: */, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: manjša gozdna ptica pevka rumeno zelene barve, *Carduelis spinus*, GK: *

črnelka = čərnè:uka -e ž, zool. *šmarnica*, *Phoenicurus ochruros*: čərnè:uke pa nì:səm əŋkò:l i'mou; čərnè:uka i skor čì:st čó:rən 'təč in ma spó:dej 'rep in perè:sa ərdè:čkasta ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: /, B: črnélka -e ž (Pleteršnik), GK: *

dati = dá:t dá:m dov. 1. *dati*: 'deɪ mə 'no 'mal lì:ma 2. *ustvariti*, *izločiti*: lì:m mò:re bit fè:jøn ə:r'men, dò:klar je ze'len, na dá:, k je fè:jøn ə:r'men, je pa z'rou

dejati = d'jat dé:nem dov. *dati* ◆ **dejati vkup** dati skupaj, dati v skupno kletko: 'tale cà:jt fè:bruá:ra smo jəx žə djá:l u'kəp, al 'pa žə pozí:m, čə i blø toplò:

delati = dé:lat dè:lam nedov. *delati*, *izdelovati*: Jò:ža Kalšà:nou je fò:louže dé:lou ◆ **delati viže** (→ viža)

detel = dé:tel -tla m, zool. *detel*, *Dendrocopos*: dé:tel, tò: i tì:st ta mà:l; dé:tel je čó:rno-bè:u, pí:san, ué:lək klù:n ma ◇ NB: */, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: črna ptica z rdečo liso na glavi in pod repom, GK: *

dimpel = dí:mpəl -pla m, zool. *kalin*, *Pyrrhula pyrrhula*: dí:mpəlu je blø 'tud do'uel; dí:mpəl je r'deč po trebú:x in ma čó:rno glá:uo; dí:mpəlna poznà:m, prí:de jesè:n nì:ži dól, g gó:r snè:g zapá:de; ò:n jé: semè:na (→ kalin) ◇ NB: *, TŠ: *, A: dimpelne, dimplje (str. 1), JB: dimpelnov (str. 60), JE: dimplne ali kaline (str. 366), Plet.: /, SSKJ: /, B: /, GK: /

dimpla = dì:mpla -e ž, zool. *samica kalina*

divjak = diu'jak -já:ka m *divji ptič*, *samorasel*, *neudomačen ptič*, *ptič iz narave*: štì:ngəlc, k je diu'jak, 'tut uənzú:něj prežúí:, čə ga spəstí:š

divji = dí:ujə -a ə prid. ◆ **divji golob** (→ golob)

dober = dò:bəR dó:bra dò:bəR prid. ◆ **dobra majenga** (→ majenga)

domači = do'məč domá:ča do'məč prid. ◆ **domači golob** (→ golob)

drevesček = drevè:ščək / drevè:ščək -čka m *drevesček*, *obsekano manjše drevo*, *v katero se zapičijo limanice*: an drevè:ščək nardí:š (→ hrastič, hrastiček, prekla)

drat = drà:t -a m *žica kot gradbeni element ptičje kletke*: drà:t razlí:čnəx ob-lì:k (→ žica)

drevo = drevò: -uè:sa s *drevo*: drevò: s opsé:kou

drobtinice (→ drohtinice)

drohtinice = dɾox̩tʲɪːnce -tʲɪːnc ž mn. (*krušne*) *drobtinice*: dɾox̩tʲɪːnce nɪːso dɔːbre za tʲɪːče

drozg = dɾɔːzg -a m, zool. *drozg*, *Turdus*: dɾɔːzg je rɛːdɔk, dɾɔːzga poznà:m, je ták ɛrjáj:uográ:hast (→ šprahovec) ◊ NB: /, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: drozge (str. 366), Plet.: *, SSKJ: večja ptica pevka, po hrbtu rjava, s temnimi lisami po rumenkasto belem trebuhu, GK: *

fant = 'fánt fá:nta m, star., redko *samec*: ták lɛːp 'fánt je biu (→ samček, samec)

fliska = flɪːska -e ž, zool. *bela pastirica*, *Motacilla (alba)*: flɪːska ma čó:rno glá:uco, ma dɔːyug 'rep in t'ko stá:lno mɪːga (→ tresorepka, pastirica) ◊ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: fliske ali vodomce (str. 366), Plet.: plíska, f 1) = pastirica, die Bachstelze, Mur., Cig., Jan., Frey. (F.), Erj. (Z.), SSKJ: /, B: plíska -e ž (Pravopis, Pleteršnik), GK: *

folovž = fɔːloʋž -a m *ptičja kletka*: ʋesé:le smo ĵmɛːl tɪːče lo'ʋɔt, pó: s pa fɔːloʋže mɔːgu ĵmɛːt; fɔːloʋža kú:pɔt nɪːs mɔːgu, k nɪː blɔ dná:rja, smo ĵx pa samɪː dɛːlal; 'jes sɔm 'mɔy fɔːloʋžɔy trɪːdeset gotó:y; teškò: m nɛːsu duà: fɔːloʋža pa skolíːča; fɔːloʋže dɛːlat nɪː bla nbè:na 'kənšt; če s pre'ueč lon'gɔy s fɔːloʋžam za Barì:glo, je biu ʋá:blenc tó:k prestrà:šen, da nɪː 'nəč pɛːy (→ kletka, folovžek)

folovžek = fɔːloʋžɛk -ška m *majhna ptičja kletka*: ták mɛːjxɔn fɔːloʋžɛk (→ kletka, folovž)

futrat = fùːtrat -am nedov. *krmiti*: a pa ʋɛːš, s kó:m smo ĵx 'še fùːtral – z ʋɔrɛːxɔʋɔm krá:ucam; tɪːče fùːtrat; če z z gnɛːzda ʋzɛːy tɪːča, z ga mɔːgu fùːtrat

gavgar = gá:ʋgɔr -ja m, zool. *menišček*, *Parus ater*: gá:ʋgɔr je sɪːy in ma čó:rno glá:uco, tɔː ĵ gó:rskə 'təč ◊ NB: /*, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: /, SSKJ: /, B: ≠; GK: /

glava = glá:ʋa -e ž *glava*: 'təč ma 'rep pa glá:ʋo, pa trù:p pa nogè:

glena = glɛːna -e ž *mivka* (za *nasutje po dnu ptičje kletke*): k s počɛːdu, so še má:l kà:ʋsal po glɛːn učà:səx (→ mivka)

gmajna = gmà:jna -e ž *gozd*: u gmà:jno gre'mo na tɪːče (→ bošt)

gnezditi = gnɛːzdət gnɛːzdəm nedov. *gnezditi*, *imeti gnezdo*: poʋó:dɔn kò:s pot skà:lo gnɛːst

gnezdo = gnɛːzd -a s *gnezdo*: skó:la ĵ pa samò: ù:n aŋ'kɔt i'mɔy, g ga ĵ z gnɛːzda ʋzɛːy; ga ĵ u gnɛːzdə dobɪːy; 'jes ʋɛːm, da sɔm jemà:y tɪːče z gnɛːzda

gojiti = gojɪːt -í:m nedov. *gojiti*: 'jes sɔm i'mɔy učà:səx po trɪːdeset kanà:rčkɔy, sɔm jəx sà:m gojɪːy; Lù:kman jəx je gojɪːy na Já:m, samò: lɛːta nazá:j

golič = golíːč -a m *golič*, *mlad ptič*: tɔː ĵ fó:tɔr rɛːku učà:səx, aŋga golíːča parné:s, k smo xodí:l məšó:ge recí:mo z gnɛːzda pobɛːrat za á:jmox

golob = golò:b -a m, zool. *golob*, *Columba*: golò:p so prɛːx blɪː ♦ **divji golob** *divji golob*: dí:ʋjə golò:p; da:rgàːč smo pa dí:ʋje golò:be xodí:l lo'ʋit, gnɛːzda ĵs'kɔt, 'tud za á:jmox, 'ne; dí:ʋjə golò:p so bli ponaʋà:d okəl Čɛːšənce, u Močì:ləx ♦ **domači golob** *domači golob*: do'maç golò:p ◊ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: *, GK: *

gorski = gó:rskə -a -ə prid. ♦ **gorski mangeljc** (→ mangeljc)

grilček = grì:lčək -čka m, zool. *grilček*, *Serinus serinus*: grì:lčək je 'bəl mē:j-xən k cā:izəlc, se 'bəl u Gó:r da:ržé:: grì:lčək je mē:jxən tì:čək; grì:lčək je u bî:s-tvu ze'len in lepò: pó:je ◇ NB: *, TŠ: *, A: grilček, grilčke, grilčki (str. 1), JB: /, JE: /, Plet.: * (die Hirngrille), SSKJ: majhna ptica pevka z rumeno zelenim perjem in kratkim kljunom, *Serinus canaria serinus*, GK: *

grlica = gá:rəlcə -e ž, zool. *grlica*, *Streptopelia*: gá:rəlcə k'le ní: blə nkò:l ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: *, GK: *

grm = gə:rəm / gə:rəm -rma m, redko 1. *grm* 2. *omela na hrastu* (→ grmovje, zaspanec, (ptičji) lim) ◇ NB: *, TŠ: /

grmovje = gərmò:le -a m, redko 1. grmovje 2. *omela na hrastu* (→ grm, zaspanec, (ptičji) lim) ◇ NB: *, TŠ: /

guncnica = gù:ncəncə -e ž *gugalnica*, *na dve vrvici ali paličici obešena palčka v ptičji kletki*: 'kəšno gù:ncəncə smo narè:dlə u fò:loužə

hrana = xrá:na -e ž *hrana*: tì:čja xrá:na

hrast = x'rəst xrá:sta m, bot. *hrast*: lì:m s lox'ka dobì:u samò: na 'kəšəmmo ɥe-lí:kmo stá:rmo xrá:st

hrastič = xrastì:č -a m 1. *hrastič* 2. *majhen posekan hrast z obsekanimi vejami in zataknjenimi limanicami, na katere se lovijo ptiči*: par tì:stmo xrastì:č, k je biu nastà:u'len; tò: smo narè:dlə, ŋ'ga duà: trì: xrastì:če, al 'pa še ɥè:č, 'kukar je blò: (→ hrastiček, drevešček, prekla)

hrastiček = xrastì:čək -čka m *majhen posekan hrast z obsekanimi vejami in zataknjenimi limanicami, na katere se lovijo ptiči*: tá:k drauè:ščək smo narè:dlə, xrastì:čək, an 'mal ɥè:č k səm 'jest ɥé:lək, tok'le ɥsók xrastì:čək, pó: s pa má:l pù:s-tu to'kə, da j biu 'mal lí:stja zrà:uən, ta prà:uga lí:stja, ɥmè:s s pa lì:mance djà:u (→ hrastič, drevešček, prekla)

iti = i'tə g'rem nedov. *iti* ◆ **iti na ptiče** (→ ptič)

izvaljen = zɥa'len zɥalé:na zɥa'len povdk. *izvaljen*: če j biu lè:tos zɥa'len

izvaliti = zɥa'lət zɥalí:m dov. *izvaliti*: k je pšá:nce pobrá:la, ji j dá:la še nē:na já:ica nazá:j, tò:g da j šè: suó:je zɥalí:la

jabolko = já:buk -a s *jabolko*: já:buk smo jem učà:səx dá:l

jagoda = já:goda -e ž *jagoda*, *plod omele*: tò: se prà:u, je blə tré:ba splè:zat na tì:st stə'r ɥisò:k x'rəst, nasé:kat bē:lo omè:lo dó:l, ob'rət já:gode (→ kuglica)

jajce = já:ic -a s *jajce*: já:ica pottá:kne, da 'le drù:ge mò:rjo ɥa'lət, pa drù:ge spí:tət

jamica = já:mca -e ž *jamica v zemlji, pokrita z lesenimi paličicami, za ujete ptiče*: al 'pa učà:səx, če pa ní:smo jmé:l 'nəč, smo pa tá:ko já:mco narè:dlə u zè:mlo, pa tok'le smo djá:l štà:nšce, pa nó:t smo ga spù:stlə, da j tacà:it nó:t, pó: smo ga pa u tà: fò:louž djá:l, k smo lou:l, učà:səx smo ga pa 'tud djá:l u 'kəšən š'təmf

jata = já:ta -e ž *jata*, *skupina ptičev*: k je já:ta parleté:la, je ɥá:blenčək pè:u

jemati = jemát jemlem nedov. *jemati*: pó: k s jəx z blé:ka jemà:u

kalin m, zool. (→ dimpel) ◇ NB: /, TŠ: /, A: /, JB: /, JE: kalinov (str. 363), dimplne ali kaline (str. 366), Plet.: *, SSKJ: ptica pevka s kratkim debelim kljunom, *Pyrrhula pyrrhula*, GK: *

kanarček = kanà:rčək / kanà:lčək -čka m, zool. *kanarček*: 'jes səm i'moʊ učà:səx po trɪ:deset kanà:rčəkʊ, səm jəx sə:m gojɪ:ʊ za do'ma; a poznà:te, da kanà:rčək 'bəl pò:je, če ní: a:r'men, k jix pá:rjo s štì:ngəlcəm ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: manjša navadno rumena ptica s kratkim kljunom, GK: /

kanarka = kanà:rka -e ž, zool. *samica kanarčka*: səm 'šoʊ u Tə:r'žəč po no kanà:rko z anmo možì:čkəm, tì:st možì:čək se ga j má:ʊ napì:ʊ, səm ga pa mò:gu ʊ šà:itərgo d'jət pa pé:lat, an cà:it je 'šoʊ, pó: j pa ʊopé:šoʊ

kanja = ká:na -e ž, zool. *kanja*, *Buteo buteo*: 'ja, tò: j bla ká:na ◇ NB: /, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: velika ptica ujeta, ki se hrani zlasti z mišmi, GK: *

kapniti = ká:pənt kà:pnem dov. *kapniti*: s uzè:ʊ ké:po, pó: t je pa a'dən lanè:n ʊó:le ká:pnu na lì:m

kastrola = kastrò:la -e ž *kozica* |*posoda*: lì:m səm 'kəʀ u kastrò:l kú:xoʊ

kavsati = kà:ʊsat -am nedov. *kavsati*, *kljuvati*: tì:čək kà:ʊsa; 'təm nò:t pó:j štì:ngəlc gó:r pərlətí: pa tì:st 'ʊən kà:ʊsa (→ kljuvati)

kepa = ké:pa -e ž *kepa*: pó:j s tò: ké:po dà:ʊ cà:itat u ʊò:do, ʊ an pí:skar (→ čepica, kepica)

kepica = ké:pca -e ž *kepica* (→ čepica, kepa)

kletka = klé:tka -e ž, nov. (*ptičja*) *kletka*: se j lá:ži nauá:du klé:tke (→ folovž, folovžek)

kljun = klù:n -a m *kljun*: na glá:ʊ ma pa klù:n

kljuvati = klú:ʊat klú:jem nedov. *kljuvati* (→ kavsati)

kobilar m, zool. ◇ NB: /, TŠ: /, A: /, JB: /, JE: kobilarje (str. 366), Plet.: *, SSKJ: ptica pevka rumene barve, s črnimi perutmi, *Oriolus oriolus*, GK: *

kobul = kó:bu -bla m *kobul*, *grmič*: tò: j tá:k kukar an kó:blə po xrá:stə

konoplja = konó:pla -e ž *konoplja in njeno seme za ptičjo hrano*: 'nej'ueč smo jx s konó:plam fù:tral; konó:plo kú:p; konó:pla se j teškò: dobí:la

kopalnica = kopà:lənca -e ž *posoda z vodo v ptičji kletki za kopanje*: kopà:lənca na ʊrá:tcəx

kopati se = kó:pat se kó:plem se nedov. *kopati se*: tká:j da ʊodó: pjé:jo, se ʊ'sə nò:čjo kó:pat; 'təč se strà:šnə 'rəʃ kó:ple

koritec = korì:təc -tca m *koritce v ptičji kletki za vodo ali hrano*: tò: j biʊ pa korì:təc za xrá:no nò:t

kos = kò:s -a m, zool. *kos*, *Turdus merula*: kò:souka j arjâ:ʊkasta, kò:s je pa čì:st čs:rən ◆ **povodni kos** *povodni kos*, *Cinclus cinclus*: pouó:dən kò:s pot skà:lo gnè:st; pouó:dən kò:s je z'nən k'le; je čs:rən u bì:stvə pa bè:ʊ trebù:ščək 'ma ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: kos (str. 59, 121), JE: kosov, kosa, povodnega kosa (str. 363), kose, vodne in modre kose, kraničaste kose (str. 366), Plet.: *, SSKJ: večja ptica pevka črne barve z rumeno liso okrog oči, GK: *

kosovka = kò:souka -e ž, zool. *samica kosa*: kò:souka j arjâ:ʊkasta, kò:s je pa čì:st čs:rən

koš = 'koš 'koš 'koš povdk. *bolan*: če j 'təč rà:tou 'koš, s mo dà:ʊ mal ʊó:la, če se j pre'ueč najè:du, da ga j pogná:l (→ bolan)

kraljiček = kralì:čək -čka m, zool. *kraljiček*, *Regulus*: kralì:čək, tò: mo prà:ʊ-mo strè:ščək, NB: */, TŠ: */, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: najmanjša ptica pevka z rdečo ali rumeno liso na temenu, GK: *

kravica = KRÁ:ŭca -e ž (*orehovo*) *jedrce* ♦ **orehova kravica** *orehovo jedrce*: a pa ŭé:š, s kó:m smo ĭx 'še fù:tral – z ŭORÉ:XOUƏM KRÁ:ŭcam

krepelj = KRÉ:mpəl -pla m *krepelj*: na no'gax ma pa KRÉ:mpə

krepeljč = KRÉ:mpəlc -a m *krepeljč*: al 'pa za KRÉ:mpəlc (se j ŭjè:ŭ)

krilo = KRÍ:l -a s, redko *krilo*: tò: ĭ biŭ tokò:le ŭé:lək čes KRÍ:la, da:RGà:č pa nì: ŭà:gou TRÌ: dè:ke

krokar = KRÒ:kar -ja m, zool. *krokar*, *Corvus corax*: KRÒ:karjə so pa blì: ♦ NB: */, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: večja ptica s črnim, kovinsko se svetlika-jočim perjem in debelim kljunom, GK: *

kuglica = kù:gəlca -e ž *kroglica*, *plod hrastove omele*: gÓ:R so pa tá:ke RMé:ne kù:gəlce (→ jagoda)

kuhalnica = kuxà:ŭəncə -e ž *kuhalnica kot orodje pri kuhanju lima*: ĭ mò:glə bit čì:st to'kə okəl kuxà:ŭənce

kuhati = kú:xat kù:xam nedov. *kuhati*: pa kokó: ĭ smərdé:l tì:st, k je tì:st lì:m kú:xou k'le; pó: smo pa kú:xal u 'kašənmə posè:bənmə ló:ncə, 'jez ga 'mam, na ŭé:m, gdó: ga 'ma, tì:st ló:nc, se ĭ biŭ fè:st, pa ga m je a'dən ŭzè:ŭ

kukavica = kú:kouca -e ž, zool. *kukavica*, *Cuculus canorus* ♦ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: ptica selivka, ki odlaga jajca v gnezda manjših ptic pevk, GK: *

lanen = lanè:n -a lanè:n prid. *lanen*, iz *lanu* ♦ **laneno olje** (→ olje)

lastovka = lá:stouka -e ž, zool. *lastovka*, *Hirundo rustica* in *Delichon urbica*: lá:stouke k'le dól:l lé:tajo; tì: lá:stouke na mÓ:reš do'ma ŭbdá:Ržat ♦ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: ptica selivka s škarjastim repom in vitkimi krili, GK: *

lavor = lauò:r -ja m *umivalnik*, *rabljen tudi kot posoda za gnetenje lima*: k je blə tì:st narjé:n, s lì:m ŭ an lauò:r djà:ŭ, k je biŭ kù:xan; pó: s pa 'təm nót: u la-ŭò:r ga ŭlì:ŭ, pó: z ga pa ŭz'ga tok'le rasté:gnu, k je pəš'ke ĭ'mou nót:t, a'ne, da so tì:ste pəš'ke ŭ'se š'le ŭən

leskov = lé:skou -a lé:skou prid. *leskov*, od *leske*: piščá:ŭko s narè:du z lé:skoue pá:lce pa s kó:že ot čè:šne

leteti = leté:t letí:m nedov. *leteti*: če pa ŭá:blenčək ní: pè:ŭ, so pa tí:č mè:m leté:l

lim = lì:m -a m 1. *plodovi hrastove omele*: ta pà:RU smo š'lə po lì:m; tká:jle lì:ma na t'ləx imé:t, pa pops'tət ga; októ:bra ĭ biŭ lì:m z'Rou; lì:m s lox'ka dobí:ŭ samò: na 'kašənmə debé:ŭmo stá:Rmo xRá:stə; tǎ:rgat lì:m 2. *lepljiva snov iz plodov hrastove omele, pripravljena za lovljenje ptičev z limanicami*: ta pà:RU pa lì:m skú:xat; je tì:st lì:m kú:xou k'le; lì:m s mò:gu ta pà:RU parprá:ŭt; pó: z ga pa djà:ŭ ŭ an ló:nc, pa ŭó'de gÓ:R, pó: ĭ biŭ pa tì:st lì:m za cè:ŭ lé:t al 'pa za 'še ŭeč, za đūè: lé:t je biŭ ♦ **tičji lim** 1. *plodovi evropskega ohmelja*: tì:či lì:m gre'ŭa nabrá:t, 'təm ŭé:m zà:ŋga 2. *naravno lepilo za limanice, pripravljeno iz plodov hrastove omele, evropskega ohmelja*: u Itá:lǰə so tì:či lì:m 'nejlà:ži dobì:l, so ga imé:l u sodò:ŭəx, kù:xəŋga, fjé:rtik; a m boš dā:ŭ 'mal lì:ma (→ grm, grmovje, zaspanec)

limanice = lì:mance -anc ž mn. *limanice*, z *limom namazane lesene*, navadno vrbove *paličice*, ki se zataknejo v posekano drevesce kot pasivna past za lovljenje ptičev: do'ma s parprá:ŭu lì:mance; ŭčà:s je parlé:tu tì:čək, je sè:du na lì:mance; k je blə pa ŋkət tì:ste lì:mance narjé:ne; ta'kət səm samò: cà:jzəlce louì:ŭ, da so m ŭ'se lì:mance ponosí:l; in pó: s lì:mance natak'noŭ

lišček m, zool. (→ štingeljc) ◇ NB: */, TŠ: */, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: /, SSKJ: manjša ptica pevka z zelo pisanim perjem, GK: *

loj = lō:ī -ja m *loj*: lō:ī smo mà:ngəlcəm fù:tral; pozí:m smo lō:ī mà:ngəlcəm na uè:jo obé:slə zú:nej

lonec = ló:nc -a m *lonec* (za kuhanje lima): tō: ī biy s'tar ló:nc, tá:k želé:zən, ué:š, da səm nō:trə lî:m kú:xou

longati = loŋ'gət -ngà:m nedov. *nihati*, *gugati*: če s pre'ueč lon'goy s fō:loužam za Bari:glo, je biy uá:blenc tō:k prestrà:šen, da ní: 'nəč pè:u

lov = ló:u ló:va m *lov*: u KRó:p je biy tî:čji lō:u zanimí:u samō: jesé:n, tō: se prà:u, pè:l so štî:ngəlc pa cà:izəlc, tō: ī biy edî:n lō:u; ♦ **tičji lov** *ptičji lov*, *lov ptic* *pevk*: k'le ī blə nē:jbəl zanimí:u, k se ī začè:u tî:čji lō:u, k so u'sə tî:čarjə na 'kəp leté:l, a maš 'kej lî:ma

loviti = lo'vət lo'vít:m nedov. *loviti*: tí:če lo'vət; lo'vət na šprî:ngošē; smo ane trî: štî:r uú:re lo'vít:l; lo'vít: se še 'zej ló:xk, ampak do ane desé:dga noué:mbra, pó: smo pa jé:nal; ta'kət səm samō: cà:izəlc lo'vít:u; k smo lo'vít:l, je blə m'rəš; tō: z ga pó:ī, k smo jé:nal lo'vət, z ga pa sprá:uu 'kəm u 'kəkšən gā:rəm; jù:trə gre'mo lo'vət; zú:trēj so š'lə lo'vət, da jəm ní: blə tré:ba x má:š

lovljenje = lo'vlé:ne -a s *lovljenje*: lo'vlé:ne tí:čou je biy prepo'vè:dan

luknjica = lù:kənce -e ž 1. v *hrastič zvirtana luknjica za zatikanje limanic*: s lù:kənce ī mo'v za'v:rtane 2. *luknjica v ptičji kletki, skozi katero je napeljana žica za njene stene*: lù:kənce so gotō:u 'kəp prežgà:l za ží:ce nō:t

majenga = má:jəngə -e ž ♦ **dobra majenga** 1. *upanje, dobra volja*: dó:bro má:jəngə səm ī mo'v, da m 'kej u'jè:u 2. *ptičja kletka za hrambo ujetih ptičev na lo-vu*: dó:bro má:jəngə so ī mē:l; tá:kle mē:ixən fō:loužək - 'ja, tō: ī bla dó:bra má:jəngə ◇ NB: *2., TŠ: *1. (2.)

mangeljc = mà:ngəlc -a m, zool. *sinica, Parus major*: pozí:m smo lo'vít:l mà:ngəlc na šprî:ngoš; mà:ngəlc smo lo'vít:l na Kastè:l, pó: smo īx pa má:l nō:t imé:l, pó: smo īx pa spù:stlè; mà:ngəlc ma bē:l pə' ušé:səx ♦ **gorski mangeljc** *gorska sinica, Parus montanus*: gó:rskə mà:ngəlc so mà:n, drù:ge bà:rue (→ *sinica*) ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: /, SSKJ: /, B: /, GK: /

manglja = mà:nglja -e ž, zool. *samica mangeljca*: če b jo u'jè:u, b ré:ku mà:nglja

masa = mà:sa -e ž *snov*: tá:ka mà:sa ī bla, da se ī ulé:kla (→ *zmes*)

mavsati se = mō:vsat se -am se nedov. *goliti se, izgubljati perje*: tí:č se mō:vsajo

mečkati = meč'kət mečkà:m in meš'kət meškà:m nedov. *mečkati, gnesti*: s tî:s-təm si tî: meč'kou tā: lî:m, da ī pos'tou mé:xək (→ *mendrati*)

mehek = mé:xək -xka mé:xək povdk. *mehek*: meč'kou s tā: lî:m, da ī pos'tou mé:xək

mendrati = mənd'rət -drà:m nedov. *mečkati, gnesti, mendrati*: pó: smo ga pa u'čà:səx še u ú:sta má:l djá:l, da z ga u ú:stəx tok'le mənd'rəu, pa da ī biy 'bəl mó:čən, a me zastō:pəš, tō: s mo mō:č dajà:u (→ *mečkati*)

mesti se = mé:st se mē:dem se nedov. *mesti se, zamotiti se*: s mo dà:u 'kəkšən 'cof nō:t, da se ī mē:du z nə'mo, k je uobé:rəu

mešanec = mē:šanc -a m *mešanec, križanec*: 'uon se ī pe'čou z mē:šanci (→ *bastard*)

mešanica = mē:šanca -e ž *mešanica, različna semena za ptičjo hrano*: mē:šan-ca ĩ bla, 'kukar je še 'zeĭ, da smo z nō: tí:če fù:tral

mešati = mē:šat -am nedov. *mešati (lim)*: u tì:stmo sēm kú:xou, tō: ĩ tō:k smā:rdē:l po ũ'sə bā:ĭt, sēm ga mē:šou, m'nə ní: 'nəč smā:rdē:l, 'tə ĩ pa, 'tə ĩ 'pa smā:rdē:l

mešoga = mēšō:ga -e ž, zool. *šoja, Garrulus glandarius*: mēšō:ga ĩ 'bəl ũel:ka, ĩ kukar ũRá:na; mō:ĭ ũó:ča ĩ pa:Rnē:su mēšō:ge, da smo ĩx pojē:dlə u á:ĭmoxtə, mlá:de, so fá:jən debē:le, dō:klar na letē:; ane pá:Rkrat sēm 'šou mēšō:ge lo'ũət z an'mo; mēšō:ga ĩ tē:ška, k jo tì: ũjá:meš na lî:mance je ló:xna, če jo pa tì: z gnē:z-da ũzá:meš, je pa 'kār nē:keĭ za pa:Rjē:t, zanimí:ũ, kokó: ĩx nafù:tra, 'ne (→ šoja)
◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: /, SSKJ: /, B: /, GK: /

metati = mé:tat mē:čem nedov. *metati*: vē:je ĩ začē:ũ z draũē:sa dō:l mé:tat

mivka = mî:ũka -e ž *mivka (za nasutje po dnu ptičje kletke)*: mî:ũko s po d'nə fō:loũža dā:ũ (→ glena)

mladič = mladí:č -a m *mladič*: bō:l je blō:, če s mladí:ča dobî:ũ

mreža = mrē:ža -e ž *mreža kot priprava za lovljenje ptičev*: 'zeĭ majo mrē:že, po ta nō:ũəm, ta'kāt jəx še ní: blō, k sēm 'jest loũî:ũ; se zaplē:da ũ mrē:žo

nabirati = nabē:rat -am nedov. *nabirati*: se 'le mē:ĭxnə za tì:čke nabē:raũa k'le

nabрати = nabrát nabé:rem dov. *nabrati*: sũa ga nabrà:la ane pá:R lî:troũ, tî:s-təx kù:gəlc; če s ũó:tu lî:m nabrát

nafutrati = nafù:trat -am dov. *nahriniti*: zanimí:ũ, kokó: ĩx nafù:tra

nalomiti = naló:mt nalō:məm dov. *nalomiti*: ũ:n je plē:zoũ gó:R, pa naló:mu lî:m

narediti = nar'dət -rdí:m dov. *narediti*: ta pā:RU smo mō:glə lî:m nar'dət

narezati = narē:zat -ē:žem dov. *narezati*: ta pā:RU s 'šou pá:lčce narē:zat, tē:le, ũā:Rboũe, tē:le, k se ũŕí:jajo; ũsà:ke duà: trî: mē:sce sēm nó:ũe pá:lce narē:zoũ bez-gō:ũe

nasekati = nasē:kat -am dov. *nasekati*: nasē:kat bē:lo omé:lo dō:l; dé:blo s na-sē:kou má:l, tō:g da s lî:mance zatá:knu nō:t

nastaviti = nastá:ũt -à:ũəm dov. *nastaviti*: za štî:ngəlcə smo pa šetí:co nastá:ũlō; 'ũon je nastá:ũu, 'jes sēm se pa sk'rōũ

nastavljati = nastá:ũlat -am nedov. *nastavljati (limanice)*: tō: smo ane duà: ta:R-jē: al 'pa ští:Rjə, 'kukar 'je, smo xodí:l u'kəp, pa nastauál:l; pó: so ble pa lî:mance paRprà:ũlene za nastá:ũlat

našopan = našō:pan -a našō:pan povdk. *nagačen*: zanimí:ũ, k sēm ga ĩ'mou do-'ma našō:panga na lē:ta

našopati = našō:pat -am dov. *nagačiti*: če ũš 'kəksəũga skolí:ča ũjē:ũ, ga me'nə parné:s, ga m 'jest djā:ũ našō:pat; 'žou m je, da ga ní:səm sà:m zRí:xtou pa našō:pat dā:ũ

naštímati = naští:mat -am dov. *narediti, pripraviti*: ũsà:ke duà: trî: mē:sce sēm nó:ũe pá:lce narē:zoũ bezgō:ũe, jəx ũomá:ju lepō: in preũé:rtou stā:R'žen 'ũən in sēm mo naští:mou nazá:ĭ nō:t

natakiniti = natá:kənt -knem dov. *natakiniti*: in pó: s lî:mance natak'nou

navaditi se = nauá:dət se -à:dəm se dov. *navaditi se*: 'bəl je blə lepō:, če ĩ biũ lé:tošəũ, da se ĩ lá:ži nauá:du klē:tke in 'bəl gŕí:šnə ĩ pē:ũ, 'bəl se ĩ ũdomà:ču

navijati = nauǎ:jat -am nedov. *navijati*: lepò: s lì:manco nauǎ:jou in s jo ǔlě:ku tokò: 'uən

nesti = né:st -em nedov. *nesti*: ǔčà:səx səm jəx nē:su 'uən, na z'rəǎk 'nej'ueč pa 'kar nò:t

noga = nó:ga -e / nogè: ž (*ptičja noga*: 'təč ma nogè:; je pa ǔzǎ:gnu se, pa zlé:tu, kló:bək je dó:l pà:du, 'təč je pa z zǔé:zanəm nogà:m zlé:tu

obesiti se = obé:sət se obè:səm se dov. *obesiti se*: je tǎ:čək parlě:tu gó:r, da se mo ĭ pá:lčca obé:sla, pó: ĭ pa z refetnǎ:co ǔdá:ru tok'le, pa ŋkà:mar 'ueč ní: mǔ:gu

obirati = obé:rat -am nedov. *obirati (plodove omele)*: 'jes səm pa spó:dej obé:ROǔ

oblizati = oblǎ:zat -žem dov. *oblizati, s slino očistiti*: če ĭ biǔ 'təč pre'ueč olǎ:man, ga ĭ blǔ tré:ba oblǎ:zat, da z ga ǔočé:du

obрати = ǔobrǎ:t ǔobé:rem dov. *obрати (plodove omele)*: 'ǔəs gó:rəm, 'kar je blǔ 'təm za ǔobrǎ:t, ǔ'se sǔa mǔ:gla pops'tət pa 'uən i'tə; tǎ:st smǔ ǔobrǎ:l, pó: pa domú: parnē:sēš, pó: pa 'zėj skú:xat

obsekati = opsé:kat -am dov. *obsekati*: dreǔò: s opsé:kou za mǎšǔ:ge lo'ǔət

očediti = ǔočé:dət -əm dov. *očistiti*: tǎ:čəm ǔočé:t (→ očistiti, spucati)

oči = očǎ: očǎ: ž mn. *oči*: sko'ləč ma dó:bre očǎ:

očistiti = ǔočǎ:stət -əm dov., knjiž. *očistiti*: pa se ĭ ǔá:lǔ ǔ'təm po t'ləx, 'jes səm pa čè: lé:tu pa lì:manco p'reč, ǔočǎ:stu ga (→ očediti, spucati)

očiščeni = ǔočǎ:ščen -a ǔočǎ:ščen prid., knjiž. *očiščeni*: k je biǔ aŋk'at ǔočǎ:ščen, pa parprǎ:ǔlen za na lì:m, pó: se ĭ 'pa parjè:ǔ, če z ga ǔ rǔ:ko djǎ:ǔ

odsekati = ǔotsé:kat -è:kam dov. *odsekati*: tǔ: smǔ ǔotsé:kal ga, pa ǔošpǎ:člǔ, pó: smǔ ga pa ǔ zè:mlo zasà:dlǔ

ohcet = ò:xcet ò:xcet / ò:xceti ž, redko *ohcet, ženitev* ♦ **tičja / ptičja ohcet** ◊ NB: /, TŠ: /, JE: * (str. 362)

okavšati = ǔokǎ:ǔsat / ukǎ:ǔsat -am dov. *oključati*: tǔ:k me ĭ ǔokǎ:ǔsou, da t pouǔ:m, da me še dó:ns bolǎ:; tokò: me ĭ ukǎ:ǔsou, da səm biǔ 'ǔəs ka:ruǎ:ǔ

oliman = ǔolǎ:man -a ǔolǎ:man prid. *oliman*: ǔčà:səx je 'kǎr gó:r ǔǎ:su, da z ga 'šou, da ní: biǔ p'rǔ ǔnəč ǔolǎ:man, samǔ: gó:r je ǔǎ:su, pa z ga parjè:ǔ tok'le pa p'reč djǎ:ǔ

olimati se = olǎ:mat se -am se dov. *olimati se, umazati se z limom*: 'təč se ĭ ǔčà:səx pre'ueč olǎ:mou

olje = ǔó:le -a s *olje*: tá:kole čé:pcǔ lì:ma s uzè:ǔ, pó: pa 'mal ǔó:la ǔmè:s; če ĭ 'təč 'koš, mo mal ǔó:la 'deǔ ♦ **laneno olje** *laneno olje*: 'nǎjbǔ je biǔ lanè:n ǔó:le, da z: lanè:nmu ǔó:lam, da ní:, recǎ:mo, k smǔ louǎ:l, je blǔ m'rǎs, da ní: zmǔ:rzǎlna lì:manca, da ĭ bla zmè:raj mǔ:xka; s uzè:ǔ kǔ:po, pó: t je pa a'dən lanè:n ǔó:le kǎ:pnu na lì:m

omajiti = ǔomǎ:it -jəm dov. *omajiti, odstraniti lubje*: pá:lce səm ǔomǎ:ju lepò: in preǔǎ:rtǔ stǎ:ržen 'uən in səm mo naštǎ:mou nazǎ:ǎ nò:t

omela = omè:la -e ž, knjiž., bot. *omela* ♦ **bela omela** *bela omela, evropsko ohmelje*: bǔ:la omè:la tǔ: ĭ tǎ:čji lì:m

onegaviti = ǔongǎ:ǔət -əm nedov. *onegaviti, mečkati, gnesti*: z rokà:m səm ga ǔongǎ:ǔu

opucati = (u)opú:cat -am dov. *očistiti*: tí:ča smo ta pà:RU opucá:l

orehov = uORÉ:xou -a uORÉ:xou prid. *orehov* ♦ **orehova kravica** (→ kravica)

orel = uó:RU -rla m, zool. *orel*, *Aquila (chrysaetos)*: uó:RU ĩ ué:læk 'təč ◊ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: velika ptica ujeda z ukrivljenim kljunom in dolgim repom, GK: *

oskubljenec = uoskú:blenc -a m *oskubljen ptič*, *ptič z malo perja*: tò: ĩ pa 'le n uoskú:blenc

ošpičen = uošpì:čen -a uošpì:čen prid. *ošiljen*, *priostren*: je bla na pá:lčca uošpì:čena

ošpičiti = uošpì:čət -əm dov. *ošiliti*, *priostriti*: tá:ke pá:lčke, k so se rá:de zuj-já:le, ué:š, ane tokò:le dō:uge, pa na kó:nc s jo uošpì:ču; tò: smo uotsé:kal ga, pa uošpì:člə, pó: smo ga pa u zē:mlo zasà:dlə

palica = pá:lca -e ž *palica*: pá:lce s pa žə ĩ'mou narē:zane; u fō:loužə ĩ bla bezgō:ua pá:lca, k s jə sta:ržē:n 'uən pobrà:u, so ré:klə, da gre'jo uš: u lù:kne; usà:ke duà: trì: mē:sce səm nó:ue pá:lce narē:zou bezgō:ue, jəx uomá:ju lepò: in preuó:rtou stə:r'žen 'uən in səm mo našť:mou nazá:ĩ nò:t; piščá:uko s narē:du z lé:skoue pá:lce pa s kō:že ot čē:šne

paličica = pá:lčca -e ž *paličica za limanico*: je bla na pá:lčca uošpì:čena; ta pà:RU s 'šou pá:lčce narē:zat, tē:le, uá:rboue, tē:le, k se zuj:jajo ♦ **vrbova paličica** *paličica / vejica vrbe za limanice*: uá:rboue pá:lčce s narē:zou

parati se = pà:rat se -am se nedov. *pariti se*: tí:č se pà:rajo (→ pariti se)

pariti = pá:rət -əm nedov. *pariti*: s ĩ'mou samí:ce pa sá:mca, da s pó:ĩ pá:RU; učà:s smo pá:rəl 'tut, 'zeĭ pa nē: 'ueč; u KRō:p je pá:RU edì:n Jō:ža; pá:RU səm kanà:rčke

pariti se = pá:rət se -əm se nedov. *pariti se*: kanà:rčək se ĩ 'tut pozí:m pá:RU, če ĩ blə toplò: (→ parati se)

past = pà:st pastì: ž *past*: pa se ĩ 'le ujē:u u pà:st

pasti se = pá:st se pá:sem se nedov. *pasti se*: učà:səx smo ga tok'le 'ueč ù:r gē:dal, k se ĩ gó:r pà:su, ujē:t se pa ní: uó:tu

pastirica ž, zool. *pastirica*, *Motacilla*: pastirí:ca mí:ga z ré:pam, tà: pa skò:z dē:la tkò: z glà:uo (→ fliska, tresorepka) ◊ NB: */, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: pastirice (str. 366), Plet.: *, SSKJ: živopisane ptice pevke z dolgim pozibavajočim se repom, ki živijo navadno ob vodi, Motacillidae, GK: *

pečati se = pečət se pečà:m se nedov. *pečati se*, *ukvarjati se*: 'uon se ĩ pečou z mē:šanci

pečka (→ peška)

penica = pé:nca -e ž, zool. *penica*, *Sylvia*: m̀: jəm prà:umo 'tut pé:nca ◊ NB: /, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: ptica pevka s šilastim, nekoliko ukrivljenim kljunom, GK: *

perje = pié:rje / pé:rje -a s *perje*: pé:rje ma po trù:pə

perut = perù:t -ù:t ž *perut*: ena sá:ma perù:t ga je

peška = pəška / pečka -e ž *peška*: l̀: m ma peške in ga ĩ trē:ba spú:cat; usà:ka já:goda ma na ué:m duē: trì: ští:r peč'ke; so t̀:ste pəške u'se š'le 'uən

peti = pé:t pó:jem nedov. *peti*: na pó:je 'nəč; tò: pa fà:in pó:je; k je já:ta parleté:la, je uá:blenčək pè:u, čè: je pè:u; tò: pó:je cé:lo zí:mo kò: zmé:šan; če pa uá:blenčək ní: pè:u, so pa tí:č mè:m leté:l

pevec = pé:uc -a m 1. *pevec* 2. *ptica pevka*: tà: i pa dò:bar pé:uc; dò:bar pé:uc je biu z'lə poštá:tan

pisker = pí:skar -kra m *lonec*: pó:i s tò: ké:po dà:u cà:itat u uò:do, u an pí:s-kar

piščalica = pišá:lca -e ž *piščalka*: tò: j i'mou ano tá:ko pišá:lco – tò: i bla lé:s-koua pá:lca, prežà:gana pa 'uən uzè:ta, pó: i pa dà:u ano lé:skouo al 'pa čé:šnouo kó:žo nó:t, pó: i pa pé:la pa i x je uá:bu, məšó:ge

piščalka = piščá:uka -e ž *piščalka (za vabljenje šoj)*: piščá:uko s narè:du z lé:skoue pá:lce pa s kó:že ot čè:šne

piškot = pəškò:t -a m *piškot*: s pəškò:təm smo i x 'tut fù:tral

pivka = pì:uka -e ž, zool. *pivka, Picus canus*: pì:uka i uó:rsta žó:une, k dè:la pì:u pì:u, k se g dež:jə pəpɾá:ula ◊ NB: */, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: manjša siva ptica s črno progó pod kljunom, GK: *

plašiti se = plašít se -í:m se nedov. *plašiti se*: uá:blenca s pok'rəu, da se ní: plašì:u; če s tok'le loŋgou z nì:m, se i pa plašì:u

plavček = plà:učək -čka m, zool. *plavček, Parus caeruleus*: plà:učkou se 'tut spò:unəm ◊ NB: /, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: sinica z veliko modro liso na glavi, *Parus caeruleus*, GK: *

plesti = plé:st plé:tem / plé:dem nedov. *plesti (ohišje ptičnice)*: do'ma smo i x pa pó:i plé:dlə samì:; plé:lə smo s tá:kmo drà:təm; 'uon je narè:du lè:s, mì: smo i x pa pó:i plé:lə

plezati = plè:zat -am nedov. *plezati*: ta stà:r je plè:zou 'kə zmé:šan, s skì:ro za pà:sam

plezavt = plè:zou̯t -a m, zool. *srakoper, Lanius*: plè:zou̯t po dré:ujə plè:za u bò:št, pó: pa nó:t kà:usa; plè:zou̯t so 'tut bli k'le; plè:zou̯ta samò: od dè:leč uì:dəš; plè:zou̯ta se teškò: uì:t; plè:zou̯ta čebelá:rjə ní:so mà:ral; plè:zou̯t je zlò: ué:lək škod-lì:uc; plè:zou̯t je mən'da nabà:dou čebè:le na tò:rne za zalò:go (→ srakoper) ◊ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: plèzavt, m. der Specht 'žolna', Gor.-Mik., Cig., C.; mali p., die Baumgrille, der Baumläufer 'plezalček' (*certhia familiaris*), Cig., Frey. (F.), SSKJ: /, B: plézavt -a m (Pleteršnik, Pravopis), GK: *

pobрати = pobrá:t pobé:rem dov. *pobрати (ujete ptiče)*: pó: smo i x pa pobrá:l, pa dá:l uá:blencə u fò:louž

poden = pò:dən -dna m *dno (ptičje kletke)*: z lesà: i 'uon narè:du pò:dən

pokriti = pokrít:t -ì:jem dov. *pokriti*: s jo pok'rəu z ano pokriúá:čo

pokrivača = pokriúá:ča -e ž *pokrovka*: pó:i s tò: ké:po dà:u cà:itat u uò:do, u an pí:skar, in s jo pok'rəu z ano pokriúá:čo

politi = polít:t -lí:jem dov. *politi*: pó: s pa tì:sto rè:č polí:u gor po lì:mancax

posoda = posò:da -e ž *posoda kot del opreme ptičje kletke*: na strané:x je i'mou fò:louš ane urá:tca za xrá:no pa ane urá:tca za posò:do za uó:do

posoditi = posó:dət -əm dov. *posoditi*: uá:blenčka m posó:t

postovka = postó:ɥka -e ž, zool. *postovka*, *Falco tinnunculus*: seɥè:da, ɥjè:da ĩ 'tut postó:ɥka, 'ne, k je pa 'tud zlò: ré:tka ◊ NB: /, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: manjša ptica ujeta rjavkaste barve, s temnejšimi lisami po hrbtu, oprsju in trebuhu, GK: *

poštatan = poštá:tan -a poštá:tan povdk. *cenjen*: dò:bar pè:ɥc je biɥ z'lə poštá:tan, če ĩ biɥ mlà:d, je biɥ bəl poštá:tan

povodni = pouó:dən -dna pouó:dən prid. *povodni* ♦ **povodni kos** (→ kos)

prati = prá:t pé:rem dov. *prati* (*lim*): samò: prà:ɥ z ga ɥ tì:st ɥó:t, pó: s pa tì:st 'ɥən uli:ɥ, pa 'še ŋ'kət, pa 'še ŋ'kət, tó:g da ĩ biɥ čì:st

predal = predà:l -a m *predal kot del ptičje kletke*: na d'nə fò:louža ĩ biɥ predà:l, tó:g da s lox'ka predà:l 'ɥən uzè:ɥ, da z ga spú:cou

pregost = pregò:st -a pregò:st povdk. *pregost*: če ĩ biɥ pregò:st, se 'təč ní: parjè:ɥ, če ĩ biɥ pa preré:dək, je pa dó:l tète:ku

prekavsati = prekà:ɥsat -am dov. *prekljuvati*: tò: se ĩ pó:ĭ ré:šu, pó: ĩ prekà:ɥsou tì:st

prekla = prè:kla -e ž *prekla*: ɥ prè:klo s lî:mance zatak'nou (→ hrastič, hras-tiček, drevešček)

prepelica = prepelí:ca -e ž, zool. *prepelica*, *Coturnix coturnix*: prepelí:ca ĩ pò:lska žuà:ɥ ◊ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: prepelice (str. 366), Plet.: *, SSKJ: ptica selivka rjavkaste barve, ki živi na polju in travnikih, GK: *

preredek = preré:dək -tka preré:dək povdk. *preredek*: če ĩ biɥ pregò:st, se 'təč ní: parjè:ɥ, če ĩ biɥ pa preré:dək, je pa dó:l tète:ku

presekati = presé:kat -am dov. *presekati*: pó: s pa presé:kou u'se tì:ste pá:lce, da ĩ blə na ɥ'se krá:je enakomé:rnə

pretegovati = pretè:guat -gjem nedov. *pretegovati*, *raztegovati*: pó: s pa lî:m pretè:guou, tok'le, fè:st pretè:guou, dò:ɥx cà:ĭta, tò: sɥa ga po no ù:ro s tmò:le Tò:netəm, da sɥa lî:mance narè:dla, pá:lce s pa 'žə ĩ'mou naré:zane

prevrtati = preɥó:rtat -am dov. *prevrtati*, z *vrtanjem narediti luknjo*: pá:lce səm ɥomá:ju lepò: in preɥó:rtou stə:r'žen 'ɥən

prežgati = prežgá:t prežgem dov. *prežgati*, z *žganjem narediti luknjo*: lù:kənce so gotó:ɥ 'kəR prežgà:l za ží:ce skò:z

preživeti = prežú:et -í:m dov. *preživeti*: šti:ŋgəlc, k je diɥ'jək, 'tut ɥənzú:nej prežú:í, če ga spəstí:š

prijeti se = parjé:t se prí:mem se dov. *prijeti se*: z rokà:m səm ga ɥoŋgá:ɥu – tò: se ta'kət ní: 'nəč parjè:ɥ, k je biɥ aŋk'ət ɥočì:ščen, pa parprà:ɥlen za na lî:m, pó: se ĩ 'pa parjè:ɥ, če z ga ɥ rò:ko djà:ɥ; če ĩ biɥ lî:m pregò:st, se 'təč ní: parjè:ɥ, če ĩ biɥ pa preré:dək, je pa dó:l tète:ku

prileteti = parleté:t -í:m dov. *prileteti*: 'təm səm z'dou na sò:nc pa glé:dou pa ɥžì:ɥou pa glé:dou, gdá:ĭ ɥjo tí:č parleté:l; je na nó:ɥ parlé:tu, pó: se ĩ pa ɥčà:səx ɥjè:ɥ, ɥčà:səx pa 'tud nè:

prosen = prosè:n -a prosè:n prid. *prosen*, *od prosa*: prosè:n sé:me smo jəm 'tut fù:tral ♦ **proseno seme** (→ seme)

proso = prosò: -à: s *proso*: šetí:co so rá:d imé:l al 'pa prosò:

ptič (→ tič)

ptičar (→ tičar)

ptiček (→ tiček)

ptičji (→ tičji)

pucati = pú:cat -am nedov. *čistiti*: fò:louže ĭ tré:ba ré:dnə pú:cat

razletavati se = razletà:uət se -am se nedov. *razletavati se, letati na vse strani*: tí:č so se razletà:uəl

razpokati = raspò:kāt -ò:kam dov. *razpokati*: lè:m raspò:ka, g ga kù:xaš

raztegniti = rasté:gənt -gnem dov. *raztegniti*: pó: z ga pa ʊz'ga ('vəs lè:m) tok'le rasté:gnu

rdeč = əR'deč əRdè:ča əR'deč prid. *rdeč* ♦ **rdeča žolna** (→ žolna)

refetnica = refetnî:ca -e ž *perutnica, krilo*: pó: ĭ pa z refetnî:co ʊdá:RU tok'le, pa ŋkà:mar 'ueč ní: mò:gu

rep = 'rep ré:pa m *rep*: skò:z m̀:ga z ré:pəm

repica = ré:pca -e ž *repica in njeno seme za ptičjo hrano*: z ré:pco smo tí:če fù:tral (→ rips)

repnik = rè:pnek -a m, zool. *repnik, Acanthis cannabina*: rè:pneka ní:səm an-kò:l i'mou ◊ NB: *, TŠ: /, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: majhna ptica pevka s kostanjevo rjavim hrbtom in sivkasto glavo, *Acanthis cannabina*, GK: *

rešiti se = ré:šət se -əm se dov. *rešiti se*: tò: se ĭ pó:ĭ ré:šu, pó: ĭ prekà:ʊsou tì:st, se ĭ ré:šu, ampak kokò: se ga ĭ m'nə škò:da zdé:l

rips = rì:ps -a m, bot. *seme oljne repice za ptičjo hrano*: rì:ps smo jəm 'tut fù:tral (→ repica)

ruta = rú:ta -e ž *ruta*: z ano rù:to s uá:blenca pok'rou, če ga ní:s i'mou u rù:zokə, da se ní: plašî:u

samček = sá:mčək -čka m *samček*: sá:mčək pa ʊi:že dè:la, a'ne, tò: pa fà:ĭn pó:je (→ fant, samec)

samec = sá:mc -a m *samec*: samò: sá:mce smo lou:l; sá:mc ma 'bəl širò:k čá:rən pà:s k'le dó:l (→ fant, samček)

samica = samí:ca -e ž *samica*: samí:ca ní: pé:la 'nəč, samí:ca na pó:je, samò:čî:uKa

samička = samí:čka -e ž *samička*: samí:čke so 'koĭ spù:stlə

sedati = sé:dat -am nedov. *sedati*: kù:kar so bli tí:č parprà:uLen sé:dat

sedeti = zdé:t zdí:m nedov. *sedeti*: 'təm səm z'dou pa čá:kou, gdá:ĭ boĭo parle-té:l

sekira = skí:ra -e ž *sekira*: ta stà:r je plè:zou 'kə zmé:šan, s skî:ro za pà:sam

selivec = selî:uc -a m *selivec*: škuó:rc je selî:uc

seme = sé:me semé:na s *seme rož ali storžev za ptičjo hrano*: pa rò:že so ʊčà:s naberá:l, da 'uən tì:st sé:me; tì:st 'təm nó:t je pa sé:me, ʊ tì:stəx có:fəx ♦ **svetlo**

seme bot. *svetlo seme trave mušca, ki se uporablja za ptičjo krmo*: sué:tu sé:me ĭ biu za tí:če 'tut ♦ **proseno seme** bot. *proseno seme*: prosé:n sé:me smo jəm 'tut fù:tral ♦ **trpotčevo seme** bot. *trpotčevo seme, ki se uporablja za ptičjo krmo*: 'tut tərpó:tčou sé:me smo jəm dajà:l u fò:louš

sesti = sɛ:st sɛ:dem dov. *sesti*: uɕà:səx je kɛ:r na k'raj sɛ:du, se ní: uɕɛ:u; pó: smo pa čì:st tí:x bli, da z biu par mí:r pa tí:x, k so ŋ'kət sɛ:dlə, smo pa pú:xəlnə pɔ:ne

sinica ž, zool. (→ mangeljc) ◇ NB: */, TŠ: */, A: siničke, seničke (str. 1), JB: /, JE: sinice (str. 366), Plet.: *, SSKJ: manjša ptica pevka s črno glavo in rumenim ali umazano belim trebuhom, GK: *

skriti se = skrít: se -i:jem se dov. *skriti se*: sk'rɔu sɛm se pa čá:kou

sokol = s'kou skó:la m, zool. *sokol*, *Falco (columbarius)*: skó:la pa ní:s mó:gu uɕɛ:t, skó:la j pa samò: ù:n an'kət i'mou, g ga j z gnɛ:zda uɕɛ:u – do'ma u klɛ:t ga j i'mou, zuɛ:zəŋa; s'kou pú:te louí:; skó:la sɛm pa i'mou domà: u čɛ:udrə, 'təm k mam delà:uəncə ◆ **tičji sokol mali sokol**, *Falco (columbarius)*: tɔ: j biu pa 'le tí:čji s'kou, tɔ: j ta mɛ:ičkən, gù:n pú:te, tà: pa tí:čke končù:je; tɔ: je strá:šna žuà:u, ena sá:ma perù:t ga je ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: ptica ujeta z velikim kljunom in dolgimi ozkimi perutmi, GK: *

sokolica = skolí:ca -e ž, zool. *sokolica*

sokolíč = sko'ləč skolí:ča m, zool. *sokolíč*, *Falco (peregrinus)*: če uš 'kəkšəŋga skolí:ča uɕɛ:u, ga me'nə parnɛ:s; 'zej mam pa 'jes skolí:ča k'le uɕɛ:dga, če ga uš uzɛ:u; sko'ləč tí:čke louí:

solata = solá:ta -e ž *solata*: solá:to smo jəm dájá:l za jɛ:st

sova = só:va -e ž, zool. *sova*, *Strix aluco*: só:vo sɛm z raɔó:lɔarčkəm uó:tu, sɛm jo u Là:s na čɛ:šnə uí:du ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: večja roparska nočna ptica z mehkim perjem, okroglo glavo in velikimi očmi, GK: *

spirati = spí:rat -am nedov. *spirati*: pó: s tí:sto zmɛ:s nɛ:su pot stədɛ:nc, pa z začɛ:u spí:rat

spitati = spí:tat -am dov. *spitati*: drù:ge mɔ:rjo spí:tat

splezati = splɛ:zat -am dov. *splezati*: je blə trɛ:ba splɛ:zat na tí:st stər uisò:k x'rast

spraviti = sprá:ut -à:uəm dov. *spraviti*: tɔ: z ga pó:j, k smo jɛ:nal lo'uət, z ga pa sprá:u 'kəm u 'kəkšən gə:rəm

sprožiti se = sprɔ:žət se -əm se dov. *sprožiti se*: ɔrá:tca se sprɔ:žjo

spucati = spú:cat -am dov. *očistiti*: lɛ:m je trɛ:ba spú:cat; predà:l s lox'ka 'uən uzɛ:u, da z ga spú:cɔu (→ očediti, očistiti)

spustiti = spəstət spəstí:m dov. *spustiti*: štì:ŋlo sɛm spù:stu, k ní: 'nəč pɛ:la

sraka = srá:ka -e ž, zool. *sraka*, *Pica pica*: srá:ka j k'le z'lə rɛ:dək 'təč ◇ NB: */, TŠ: */, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: *, GK: *

srakoper = srakopɛ:r -ja m, zool. *srakoper*, *Lanius*: srakopɛ:r, tɔ: j tí:st k prɛgà:na čebɛ:le (→ plezavt) ◇ NB: /, TŠ: /*, A: *, JB: *, JE: srakoperje (str. 366), Plet.: *, SSKJ: ptica pevka z ukrivljenim kljunom, ki plen za zalogo natika na trne, GK: *

sršenar = səršɛ:nar -ja m, zool. *sršenar*, *Pernis apivorus*: səršɛ:nar je tá:k lɛ:p s'kou u bî:stɔu ◇ NB: /, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: velika ptica ujeta, ki se hrani zlasti z osami, sršeni, *Pernis apivorus*, GK: *

stiskati = stí:skət -am nedov. *stiskati*: məšɔ:go j stí:skou, da j pɛ:la pa drù:ge klicà:la

storž (→ čerž)

streha = strɛːxa -e ž *streha kot del ptičje kletke*: na vð:RX fɔːlɔʒa ĭ strɛːxa

strešček = strɛːščək -čka m, zool. *stržek, Troglodytes troglodytes*: strɛːščək je mɛːjčkən, sɪːɯkast; strɛːščək ma tok'le gó:R 'rep; strɛːščək je tɪːst ta mɛːjčkən, k sta z uó:Rlam, kɛːR bɔ ɯiːš 'šou, mo ĭ pa strɛːščək pod refetnɪːce sɛːdu, k je pa:R'šou na ta 'nej'uiš tɔːčko, je pa uó:RU rɛːku, 'zeĭ səm pa ta ɯiːš, strɛːščək je pa ɯ'ən zlé:tu, ĭ pa rɛːku, 'jes səm pa šèː ɯiːš, ga ĭ pa pɾemà:gou; zakà:ĭ mo pɾà:umo strɛːščək, ker ma glá:uo pa 'rep kukar strɛːšca na 'šə (→ stržek, kraljiček) ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, JE: streščke (str. 366), Plet.: strešek, ška, m., Frey. (F.), Cig., pogl. strežek, stržek, SSKJ: /, B: stréšček -čka m, GK: *

strnad = stɔːrnà:d -a m, zool. *strnad, Emberiza*: stɔːrnà:d je má:l zelɛːŋkast; stɔːrnà:d pa na pó:je; stɔːrnà:d je pa tá:k 'bəl zanɪːkəRən 'təč, kukar ɯRá:bəc; stɔːR-nà:də so bli 'tut ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: manjša ptica pevka z navadno rjavo progastim hrptom in rumenim, belim ali rdeče rjavim trebuhom, GK: *

stržek m, zool. (→ strešček)

stržen = stɔːrʒɛːn -a m *stržen*: stɔːrʒɛːn s 'ɯən pobrà:ɯ, da gre'jo ɯšɪː pó:ĭ u lù:kne; pá:lce səm ɯomá:ju lepòː in pɾeɯóːrtou stɔːR'žen 'ɯən

studenec = stɔːdé:nc -a m *studenec*: póː s tɪːsto zmɛːs nɛːsu pot stɔːdé:nc, pa z začɛːɯ spɪːrat

sukati = sú:kat -am nedov. *sukati*: póː s pa tɪːsto rɛːč polí:ɯ gó:R po lɪːmancax pa s usà:ko sú:kou

sukati se = sú:kat se -am se nedov. *sukati se*: tɪːsta zmɛːs se ĭ začɛːla sú:kat

svetel = suɛːtu -tla suɛːtu prid. *svetel* ◆ **svetlo seme** (→ seme)

ščinkavec = šɪːŋkouc -a m, zool. *ščinkavec, Fringilla coelebs*: šɪːŋkouc je biɯ tá:k a:Rmɛːŋkast, 'zeĭ ĭx pa níː 'ueč; šɪːŋkouc je mɛːjxən 'mən pí:san kukar štɪːŋ-gəlɔ; šɪːŋkouc je 'znən 'təč; šɪːŋkouc je j i'mou ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: ščinkovce (str. 366), Plet.: *, SSKJ: manjša ptica pevka, katere samec je po prsih rdeče rjav, GK: *

ščinkla = šɪːŋkla -e ž, zool. *samica ščinkavca*

ščetica = šetɪːca -e ž, bot. *divja ščetica in njen plod*: so ɯčà:s naberá:l šetɪːco 'tut, tɔː za štɪːŋgəlce, da s mo dà:ɯ 'kəkšən 'cɔf nɔːt, da se ĭ mɛːdu z nə'mo, k je ɯobɛːrou; za štɪːŋgəlca smo pa šetɪːco nastá:ulə; šetɪːca ma có:fe, tɪːst bó:de, tá:ke có:fe ĭ'ma, póː pa na tɪːste có:fe, tɪːst 'təm nɔːt je pa sɛːme; šetɪːco so rá:d imɛːl

šenkovati = šɛŋk'vət -kù:jem nedov. *dajati zastonj, podarjati*: tí:če smo šɛŋkvá:l

škorec = škuó:rc -a ž, zool. *škorec, Sturnus vulgaris*: škuó:rc je selɪːɯc; škuó:rc je sɪːɯ grá:xast ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: škorce (str. 366), Plet.: *, SSKJ: ptica selivka temne barve s svetlimi pegami in dolgim ostrim kljunom, GK: *

škrjanec = škarjá:nc -a m, zool. *škrjanec, Alauda arvensis*: škarjá:nca pa po-zná:m, pa p'rou əlpóː pó:je; na pò:ləx səm ɯí:du škarjá:nce; škarjá:nc je pò:liskə tɪːčək; škarjá:nc ma 'mal čò:pke ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: škrjančke (str. 366), Plet.: *, SSKJ: ptica pevka prsteno rjave barve navadno s čopom na glavi, GK: *

šmarnica = šmá:rənca -e ž, zool. *majhna ptica pevka z rjavo rdečim oprsjem in čelom, taščica, Erithacus rubecula*: šmá:rənca ĭ spó:deĭ čì:st ardé:ča, šmá:rənca počɛːp-

je; za šmá:rənce so já:jca uod mrà:uəl nabirá:l; učà:səx so u Kró:p samò: šmá:rənce imé:l, pó: so pa xodí:l po mraulí:səx já:jca nabè:rat, da so ix fù:tral; pastirí:ca mí:ga z ré:pam, tà: pa skò:z dè:la tkò: z glà:uò, skò:s se zaxvalù:je (→ taščica) ◇ NB: *, TŠ: */, A: šmarnice (str. 1), JB: /, JE: šmarnice ali taščice (str. 366), Plet.: šmárnica, f. 1) der Hausrothschwanz (sylvia tithys), C, Frey. (F.), Erj. (Z.); – = taščica, das Rothkehlchen (sylvia rubecula), Cig., Hip. (Orb.), Frey (F.); SSKJ: ≠, GK: *

šoja ž, zool. (→ mešoga) ◇ NB: */, TŠ: *, A: šoje (str. 3), JB: /, JE: več vrst šoj (str. 366), Plet.: *, SSKJ: gozdna ptica z močnim kljunom in modrimi in črnimi črtastimi peresci na krilih, GK: *

šopati = šò:pat -am nedov. *gačiti*: Gà:bra j šò:pou

šprahovec = šprá:xouc -a m, zool. *vrsta drozga*, *Turdus*: šprá:xouca j i'mou só:set ujè:dga, tò: so ga z gnè:zda uže:l, pó: so ga pa zrè:dlò, tò: j to'kə pè:u, še dóns ga šli:šam; tò: j mè:ixnə uè:č k pa ta drù:g tí:čkə; šprá:xouc je má:l da:rgà:č; 'on je i'mou škà:tlo korù:zne mò:ke in je tē: šprá:xouce gojì:u (→ drozga) ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: šprahovec, šprahovca (str. 363), šprahovce (str. 366), Plet.: /, SSKJ: /, B: šprahovec -vca m, GK: /

špringoš = šprí:ngoš -a m *mišnici podobna težnostna komorna past za lovljenje ptičev*⁵: pozí:m smo lou:l mà:ngəlce na šprí:ngoš, tò: j tá:ka kukar mī:sənce, urá:tca se otré:jo, pó: pa tí:čək g're nò:t, nò:t pa našti:maš, da kà:usa 'kej, se pa sprò:š, se pa urá:tca zapré:jo, pó: maš pa d'ga; tò: smo ix lov:l na šprí:ngoše še: pa šè:; šprí:ngoš je za tí:če lo'uet; 'kar səm ujè:u tí:čou, səm jəx u šprí:ngoš djà:u

štant = š'tant štá:nta m *stojšče, lovišče*: tò: s i'mou sò:j š'tant; tò: smo usá:k sò:j kó:nc imé:l, da so se pó:j tí:č razletà:ual; Tò:ne me j pé:lou na š'tant

štanžica = štà:nšca -e ž *palčka kot gradbeni element ptičje kletke*: narè:du j pò:dən nò:t, pa gó:r štà:nšce, tē:le lšè:ne; na sré:d je i'mou 'še ene urá:ta, da s mo lè:ž zamé:nou štà:nšce, k so 'tud usrá:ne rà:tale

štingelj = štì:ngəlc -a m, zool. *lišček*, *Carduelis carduelis*: štì:ngəlce (T mn.); štì:ngəlca ní: nò:t; pó: so se pa 'tam an štì:ngəlc ujè:l; za štì:ngəlca smo pa šetí:co nastá:ulò; 'tam nò:t pó:j štì:ngəlc gó:r pərletí: pa tí:st 'uən kà:usa; u Kró:p ní: blə s'kor xí:še, da b na imé:l štì:ngəlca pa cà:izəlca pər bà:jt ◇ NB: *, TŠ: *, A: štinglc, štinglce, štingelci (str. 1), JB: /, JE: štinglce (str. 364, 366), Plet.: /, SSKJ: /, B: štíngelj -a ž, GK: štinglec

štinglja = štì:ngla -e ž, zool. *samica štingeljca*: səm pa 'le štì:nglo ujè:u, je ré:ku Nà:ce, 'kəR spú:st jo

štrcelj = štó:rcəl -cla m *štrcelj*: sè:de na tí:ste štó:rcle, k so lî:mance zatá:knene in se ujá:me

taščica ž, zool. (→ šmarnica) ◇ NB: */, TŠ: */, A: /, JB: /, JE: taščic (str. 363), šmarnice ali taščice (str. 366), Plet.: *, SSKJ: majhna ptica pevka z rjavo rdečim oprsjem in čelom, GK: *

tečti = té:čt -em nedov. *teči*: če j biu lî:m pregò:st, se 'təč ní: parjè:u, če j biu pa preré:dək, je pa dól tē:ku

tič = 'təč tí:ča m *ptič*: s'kou je vé:lək 'təč; ní:səm dobì:u nè: lî:mance pa nè: tí:ča; je pa uzí:gnu se, pa zlè:tu, kló:bək je dól pà:du, 'təč je pa z zué:zanəm nogà:m

⁵ »Drugod na Slovenskem se podobne težnostne komorne pasti /.../ zapirajo večinoma tako, da ptica s svojo težo premakne paličico, na katero je sedla, in ob tem spodmakne tisto, ki je podpirala kletkin pokrov« (Smerdel 1992: 51).

zlé:tu; o sųetmo Mišé:l so tí:č zRÉ:l; tò: so z'lə razlÍ:čnə tí:č; ʊsà:k 'təč ní: biʊ dó:bəR, z ga pərné:su 'ʊən, je biʊ lox'ka 'kəR tí:x; u KRó:p ní:so ənkò:l tí:čou jé:dlə; tí:čou ní:ma 'ueč ♦ **iti na tiče** *iti lovít ptiče*: ré:klə smo, da grémo na tí:če

tičar = tí:čar -ja m 1. *kdor lovi, ima ptiče*: 'jes səm biʊ tí:čar; k'le ĭ blə nè:j-bəl zanimí:ʊ, k se ĭ začè:ʊ tí:čji ló:ʊ, k so ʊsə tí:čarjə na 'kəp leté:l, a maš 'keĭ lĭ:ma 2. m, zool. *mali sokol, ptičar*: tí:čar tí:če končù:je

tiček = tí:čək -čka m *ptiček*: tí:čək g're ʊ šprí:ŋgoš; je tí:čək parlé:tu gó:R; mè:jxən tí:čək

tičji = tí:či tí:čja tí:či prid. *ptičji (kot ptiči, za ptiče, od ptičev)* ♦ **tičji lim** (→ lim); tičji lov (→ lov); tičji sokol (→ sokol); tičja / ptičja ohcet (→ ohcet)

tramiček = tramí:čək -čka m *tramiček, stebriček kot gradbeni element ptičje kletke*: tramí:čke desè:t kat desè:t

trebuh = tré:bəx trebú:xa m *trebuh*: je rjá:ʊOR'men po trebú:xə

tresorepka = tresORè:pka -e ž, zool. *bela pastirica, Motacilla alba*: mî: ĭ prà:ʊmo 'tut tresORè:pka; tresORè:pka ĭ flĭ:ska (→ fliska, pastirica) ♦ NB: /, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: , SSKJ: ptica pevka z dolgim črnim in ob straneh belim repom, s katerim potresava; bela pastirica, GK: *

trgati = tǎ:rgat tǎ:rgam nedov. *trgati*: lĭ:m sʊa š'la tǎ:rgat

trpotčev = tǎrpó:tčou -a tǎrpó:tčou prid. *trpotčev, od trpotca*: tǎrpó:tčou sé:me ĭ biʊ 'tut za tí:če ♦ **trpotčevo seme** (→ seme)

trup = trù:p -a m *trup*: 'təč ma 'rep pa glá:ʊo, pa trù:p pa nogè:

truplo = trú:plə -a s *trup*: trú:plə ma

udariti = udá:rt udà:rəm dov. *udariti*: pó: ĭ pa z refetní:co ʊdá:RU tok'le, pa ŋkà:mar 'ueč ní: mǒ:gu

udomačiti se = udomačət se -í:m se dov. *udomačiti se*: mladí:č se ĭ là:ži udomà:ču

uharica = ù:xarca -e ž, zool. *uharica, Asio otus*: só:ʊa ù:xarca ĭ bla k'le zná:na ♦ NB: */, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: roparska nočna ptica z okroglo glavo in pernatimi uhlji, GK: *

ujeda = ʊjè:da -e ž *ujeda*: šǒ:ja ĭ pa radové:dna, k je u bĭ:stvu ʊjè:da

ujet = ʊjè:t -a ʊjè:t prid. *ujet*: 'zeĭ mam pa 'jes skolí:ča k'le ʊjè:dga, če ga ʊš uzè:ʊ

ujetec = ʊjè:təc -tca m *ujeti ptič*: ʊá:blenc nama ĭ ušou, sʊa mu pa 'kəR ʊjè:t-ca ʊərní:la, pa ĭ 'koĭ pogrú:ntou, da ní: ta prà:ʊ

ujeti = ʊjè:t ʊjá:mem dov. *ujeti*: ʊjè:ʊ səm jəx pa n fǒ:louš, tǒ:g da ĭ blǒ rè:s ʊži:tək; še dóns ʊé:m, k səm aŋ'kət, je to'kə lpò: lú:na sjà:la, səm tká:ĭ cà:jzəlcou ʊjè:ʊ; mĭ:dva s fǒ:tram sva ga ŋ'kət ʊjè:la na fǒ:louš

ujeti se = ʊjè:t se ʊjá:mem se dov. *ujeti se*: to'kə se ĭ ʊjè:ʊ, pa ĭ zlé:tu, pa ĭ lĭ:manca ʊod nè:ga pá:dla, pa ní:səm dobĭ:ʊ nè: lĭ:mance pa nè: tí:ča; pó: so se pa 'təm an š'í:ŋəlc ʊjè:l; tǒ: se ĭ kè:R ʊjè:ʊ ponauè:doma

uta = ú:ta -e ž *uta*: ú:to s narè:du z ʊè:j, da s lox'ka tí:če opaz'ʊou; in pó: s u tĭ:sto ú:to zlè:zu

vabiti = ʊá:bət -əm nedov. *vabiti*: ʊá:blenc je 'təm spó:deĭ pè:ʊ, se ní: dà:ʊ 'kar oPrá:ʊt, ga ĭ ʊá:bu nazá:ĭ

vabljenček = uá:blenčək -čka m *ujeti ptič, ki s petjem privablja na limanice druge ptiče, vabnik, vabljenik*: in je parlé:tu na fǒ:loʊš, k je uí:du uá:blenčka nó:t in se í ujè:u; uá:blenčka m posǒ:t; če pa uá:blenčək ní: pè:u, so pa tí:č mè:m leté:l (→ vabljenec)

vabljenec = uá:blenc -a m *ujeti ptič, ki s petjem privablja na limanice druge ptiče, vabnik, vabljenik*: uá:blenca dǎ:neš, da íx pa:ruà:b u'kəp; uá:blenc je 'təm spǒ:deǐ pè:u (→ vabljenček)

valiti = ual'ət ualí:m nedov. *valiti*: drù:ge mò:rjo ual'ət

veja = vè:ja/ue:ja -e ž *veja*: uè:je dó:l mé:tat; lí:mance s mò:gu ímè:t, pa dvè vè:je s postá:uu, pa zarè:ze s narè:du nó:t, 'ne, in pó: s lí:mance natak'noʊ

viža = uí:ža -e ž *melodija* ● za ptiče *delati viže peti*: sá:mčək pa uí:že dè:la, a'ne, tò: pa fà:ín pó:je; ká:šno dǒ:ugo uí:žo í dǎ:loʊ

vkup = u'kəp prisl. ● *dejati vkup* (→ dejati)

vleči = ulé:čt -čem nedov. **1.** *vleči*: s usà:ko lí:manco tkǒ: lepǒ: 'uən ulé:ku, **2.** *raztegovati*: če z 'bəl lí:m tok'le ulé:ku, 'bəl je bíu mó:čən

vleči se = ulé:čt se -čem se nedov. *vleči se*: tá:ka mà:sa í bla, da se í ulé:kla

viliti = ulí:t ulí:jem dov. *viliti*: pó: s pa 'təm nó:t u laʊǒ:r ga ulí:u

voda = uó:da -e/ uǒ:de ž *voda*: lí:m u uó:d; uó:da í bla u fǒ:loʊžə, da se í 'təč na-pí:u pa da se í skǒ:poʊ; pó: z ga pod uǒ:do meč'koʊ; pó:í s tò: ké:po dà:u cà:ítat u uǒ:do

vodeb = uǒdè:b -a m, zool. *vodeb, Upupa epops* ◇ NB: /, TŠ: */, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: rdečkasto rumena ptica s pokončno pahljačasto perjanico, Upopa epops, GK: *

vodomec = vodǒ:mc -a m, zool. *vodomec, Alcedo atthis*: vodǒ:mc se í dǎ:ržou po Lí:pənc če dó:l; vodǒ:mc je p'loʊ, letí: pa kǒ: stré:la in čì:m ga ubì:ješ, spremaní: bà:ruǒ, se 'nəč 'ueč na suǎ:t ◇ NB: /, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: manjša obvodna ptica z modro zelenim perjem po hrbtu, močnim kljunom in kratkimi rdečimi nogami, Alcedo atthis, GK: *

vrabec = urá:bəc -pca m, zool. *vrabec, Passer domesticus*: urá:pce sǒ:rtajo ldjè:, 'nəč jəx na uobrá:ítajo; urá:pcou je do'uəl; urá:bəc je 'bəl mè:stən 'təč, zanì:kərna nadlè:ga ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: manjša ptica s sivim in rjavim hrptom in umazano belim trebuhom, živeča v bližini človekovih bivališč ali na poljih, GK: *

vran = urá:n urá:na m, zool. *vran*

vrana = urá:na -e ž, zool. *vrana, Corvus*: k'le so ble 'bəl urá:ne; 'jes səm 'moʊ urá:no uǒdomačé:no, NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: večja ptica črne ali črno sive barve s spredaj nekoliko ukrivljenim kljunom, GK: *

vratca = urá:tca urà:tc s mn. *vratca (na pasti, ptičji kletki)*: urá:tca se zapré:jo, pó: maš pa uǐ:dgə; na strané:x je í'moʊ fǒ:loʊš ane urá:tca za xrá:no pa ane urá:tca za posǒ:do za uǒ:do

vrbov = uǎ:rbou / uǎ:r bou -a uǎ:rbou / uǎ:r bou prid. *vrbov, od / iz vrbe*: ♦ **vrbova paličica** (→ paličica)

vtakniti = utá:kənt -knem dov. *vtakniti*: tá:ke zarè:ze smo narè:dlə z nó:žəm, pó: s pa 'təm nó:t utak'noʊ, k je bla na pá:lčca uǒšpì:čena

zajedalec = zajedà:uc -a m *zajedalec*: tì:čji lí:m je zajedà:uc

zamenjati = zamé:nat -am dov. *zamenjati*: ʉ fǒ:loužə ǐ blə tré:ba štà:nšce zamé:nat, ʉsà:ke tǒ:k cà:ǐt smo ǐx zamená:l

zanka = zà:ŋka -e ž *zanka*, *locen*: anì: so louǐ:l 'tut na zà:ŋko (→ žimnica)

zapoditi = zapo'dət -odí:m dov. *zapoditi*: pa smo ga še ʉčà:səx š'lə, da ga b má:l ... zapo'dət, da ǐ nanǒ:ʉ parlé:tu

zareza = zaré:za -e ž *zareza na hrastiču / prekli za zatikanje limanic*: tá:ke zaré:ze smo naré:dlə z nó:žam, pó: s pa 'təm nó:t utak'noʉ, k je bla na pá:lčca ʉo-špì:čena

zarezati = zaré:zat -è:žem dov. *zarezati*: tokǒ:le nó:t z zaré:zoʉ

zasaditi = zasa'dət -adí:m dov. *zasaditi*: tǒ: smo ʉotsé:kal ga, pa ʉošpì:člə, pó: smo ga pa ʉ zè:mlo zasà:dlə

zaspavec = zaspá:nc -a m, redko *omela na hrastu*: lǐ:mə se lox'ka ré:če 'tut zaspá:nc (→ (ptičji) lim, grm, grmovje) ◊ JE (ustni podatek): *

zaviti = zaví:t zaví:jem dov. *zaviti*: pa s nó:t zaví:ʉ lǐ:mance

zatakiniti = zatá:kənt -knem dov. *zatakiniti*: zatá:kənt lǐ:mance

zataknen = zatá:knen -a zatá:knen povdk. *zataknen*: sè:de na tǐ:ste štá:rcle, k so lǐ:mance zatá:knene in se ʉjá:me

zavrtan = zavǒ:rtan -a zavǒ:rtan povdk. *zavrtan*: s lù:kənce ǐ'moʉ zavǒ:rtane

zavrtati = zavǒ:rtat -am dov. *zavrtati*: gù:n ŋam je lù:kənce zavǒ:rtəʉ

zažgoleti = zažgolé:t -í:m dov. *zažgoleti*: tǐ:čək je zažgo'loʉ

zdivjan = zdiʉjá:n -a zdiʉjá:n povdk. *zdivjan*: 'kəšən 'təč je biʉ p'roʉ zdiʉjá:n

zdrgniti = zdǒ:rgənt zdǒ:rgnem dov. *zdrgniti*: čé:šnoʉo kǒ:žo s mǒ:gu ʉd obé:x straní: tkǒ: med zobmí: fá:jən zdǒ:rgənt

zelen = ze'len zelé:na ze'len prid. *zelen* ♦ **zelena žolna** (→ žolna)

zelenec = zelé:nc -a m, zool. *zelenec*, *Carduelis chloris*: zelé:nc je tá:k lè:p 'təč; zelé:ncə so gó:rskə tí:č; zelé:nc je mal ʉè:č k cà:ǐzəlc; zelé:nc pó:je lepǒ:, stǎ:rnà:d pa na pó:je ◊ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: ptica pevka rumeno zelene barve z močnim, kratkim kljunom, *Carduelis chloris*, GK: *

zleteti = zleté:t -í:m dov. *vzleteti*: je pa ʉzǐ:gnu se, pa zlé:tu, klǒ:bək je dǒ:l pà:du, 'təč je pa z ʉʉé:zanəm nogà:m zlé:tu

zmes = zmè:s zmesì: ž *zmes*, *snov*: da se ǐ tǐ:sta zmè:s začé:la sú:kat (→ masa)

zonegaviti = zonegá:ʉt -à:ʉəm dov. *zonegaviti*, *premečkati*, *premešati*: lǐ:m je blə tré:ba má:l zonegá:ʉt

zonegavljen = ʉoŋgà:ʉlen -a ʉoŋgà:ʉlen prid. *zonegavljen*, *premečkan*, *premešan*: k je biʉ lǐ:m to'kə ʉoŋgà:ʉlen, z ga pa djà:ʉ gó:r

zrediti = zre'dət zredí:m dov. *vzrediti*: je skǒ:la u gné:zd dobì:ʉ, pó: ga ǐ pa do'ma zRè:du

zrel = z'roʉ zRé:la z'roʉ prid. *goden*, *zrel*: o sʉetmo Mišé:l so tí:č zRé:l

zrihtati = zRí:xtat -am dov. *urediti*, *očistiti*: 'žoʉ m je, da ga ní:səm sà:m zRí:xtəʉ pa našǒ:pat dà:ʉ

zvaliti = ʉʉa'lət ʉʉalí:m dov. *zvaliti*: k je pšá:nce pobrá:la, ji ǐ dá:la še né:na já:ǐca nazá:ǐ, tǒ:g da ǐ šè: sʉǒ:je ʉʉalí:la.

zvezan = ʉʉé:zan -a ʉʉé:zan prid. *zvezan*: 'təč je pa z ʉʉé:zanəm nogà:m zlé:tu

zvezati = zúé:zat zúé:žem dov. *zvezati*: pó: səm mo pa nogè: zúé:zoŋ

zvijsati se = zúí:jat se -am se nedov. *zvijsati se*: pá:lčke, k so se rá:de zúíjá:le; ta pà:ru s šou pá:lčce naré:zat, tē:le, úá:rboŋe, tē:le, k se zúí:jajo

ženiti se = žé:nt se žé:nəm se nedov. *ženiti se*, *pariti se*: tí:č se žé:njo, 'se ué:š, kokó: prà:ŋjo, 'təč tí:ča, 'fənt deklí:ča

žica = ží:ca -e ž, knjiž. *žica*: lù:kənce so gotó:ŋ 'kəR prežgà:l za ží:ce skò:z (→ drat)

žimnica = žì:mənce -e ž *na deščico pritrjena zanka iz žime, v katero se uja-me ptič; locen kot pasivna past za lovljenje ptičev*: na žì:mənce smo loŋ:l pozí:m mà:ŋgəlcə učà:səx, da s jəx na žì:mənce ŋjè:ŋ; žì:mənce smo narè:dlə na dī:lco, pa jè:d gó:r djá:l, k je pəR'sou, je pa djà:ŋ nogó: ŋ žì:mənce, k je ŋodlé:tu, se mo j pa zadá:rgənlə, j biŋ pa ŋjè:t; tá:ke zà:ŋke smo narè:dlə, z ží:me; ana dī:lca pa zà:ŋka ŋod žì:mənce pa jé:st gó:r (→ zanka)

žolna = žó:ŋna -e ž, zool. *žolna*, *Picus*: žò:ŋən mamó 'ueč ŋè:rst ♦ **črna žolna črna žolna**: nà:iŋè:č je čs:rna žó:ŋna, k ma rdé:čo glá:ŋo, je 'bəl u gmà:jnə; **zele-na žolna zelena žolna**: zelé:na žó:ŋna se đarží: sadŋná:kou ◊ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: ptica z močnim dletastim kljunom in nogami, prilagoje-nimi za plezanje po deblu, GK: *

žvrgoleti = žŋərgolét -í:m nedov. *žvrgoleti*: sá:mčək žŋərgolí:; če uá:blenc ní: žŋərgolŋ, je biŋ za'nəč

4. Konec

Zbrano besedje je primerno za jezikoslovno (dialektološko in etimološko) anali-zo, besedila pa zanimiva tudi za etnologe in morda ornitologe.

V zbranem besedju se odražajo glasoslovne in oblikoslovne lastnosti kroparske-ga govora, ki so že bile predstavljene v drugih avtoričinih člankih.⁶ Zanimiv pa je tudi besedotvorni vidik zbranih poimenovanj za ptiče – samce in samice. Med preko 60 zbranimi imeni vrst ptičev pevcev in drugih ptičev, ki so jih lovili ali jih le opazovali v naravnem okolju, so imena pogosto tvorjena z obrazilom -əlc za samca in zamenjevalnim obrazilom -l(j)a za ustrezno samico (npr. cà:jzəlc – cà:jzla, štì:ŋ-gəlc – štì:ŋgla, mà:ŋgəlc – mà:ŋgla), tudi obrazilo -əl se v poimenovanju za samice zamenja z -la (dī:mpəl – dī:mplə), obrazilo -ŋ v poimenovanju samca ima žensko-spolske ustreznice -ouka (npr. kò:s – kò:souka) ali -í:ca (s'kou – sokolí:ca), obrazilo -čək se zamenjuje s -ka (kanà:rčək – kanà:rka) ali pa govornici ne poznajo oz. nikoli ne uporabljajo posebnega poimenovanja za samice (kralí:čək, pogorè:ŋčək, strè:š-čək), kar velja tudi za obrazilo -ək (čì:žək) in -əc/-c/-ouc (škúó:rc, ší:ŋkouc, zelé:nc, ŋrā:bəc). Za nekatere vrste ptic poznajo le poimenovanja za samice oz. nimajo po-sebnih poimenovanj za oba spola (flì:ska, žó:ŋna, kú:kouca, lá:stouka, məšó:ga, šmá:rənce). Samec ŋrā:ne je ŋ'rəŋ.

V Kovaškem muzeju v Kropi pripravljajo (pripravljamo) tudi avdiovizualni zapis o lovu na ptiče – ta dokument časa in prostora naj bi bil opremljen s knjižico z na-rečnim zapisom (in prevodom v knjižni jezik) o tej dejavnosti in pričujoči članek že-li biti nekakšen uvod v to tudi dialektološko zanimivo delo.

⁶ Škofic 1996, 1997, 1998, 1999.

Ptičarja Nace Blaznik in Tone Šolar st. na Jarmovem travniku kmalu po 2. svetovni vojni

Nace Blaznik s svojimi ptiči leta 2000 (foto: Jožica Škofic)

Folovž v Kovaškem muzeju v Kropi (foto: Jožica Škofic)

Špringoš v Kovaškem muzeju v Kropi (foto: Jožica Škofic)

Literatura in pisni viri

- Bertoncelj, Joža. 1973. *Kroparske zgodbe*. Kropa.
- Besedišče slovenskega jezika z oblikoslovnimi podatki. Ljubljana: ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 1998.
- Cvenkelj, France idr. 1980. *Slovenski lovski priročnik. Tretja dopolnjena izdaja*: 544–548, 732–737. Ljubljana: Lovska zveza Slovenije.
- Debenjak, Doris, Božidar in Primož. 1993. *Veliki nemško-slovenski slovar*. Ljubljana: DZS.
- Eržen, Jože. 1997. »Kroparski ptičarji«, *Etnolog: Glasnik Slovenskega etnografskega muzeja* LVIII/7: 361–369. Ljubljana.
- Filipi, Goran. 1992. »Istrska ornitonimija: škrjanci«, *Annales* 2/2: 7–13. Koper.
- Filipi, Goran. 1993. »Istrska ornitonimija: ptičja imena v istriotskih govorih«, *Annales* 3/3: 293–298. Koper.
- Filipi, Goran, Barbara Buršič Giudici. 1998. *Istriotski lingvistički atlas = Atlante linguistico istrioto*, (Atlas 1): 273–311 (Ptice/Uccelli). Pula: Znanstvena udruga Mediteran.
- Filipi, Goran. 1999. "Diahrono in sinhrono prepletanje govorov v slovenski Istri na primerih ornitonimijskega gradiva," *Logarjev zbornik*: 287–297. Maribor: Slavistično društvo.
- Geister, Iztok. 1980. *Slovenske ptice*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Geister, Iztok. 1995. *Ornitološki atlas Slovenije: Razširjenost gnezdičk*. Ljubljana: DZS.
- Gjurin, Velemir. 1986. »Načela sodobnega izrazijskega slovarja«, *Slovenski jezik v znanosti* 1: 151–187. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Gregori, Janez, Ivan Krečič. 1979. *Naši ptiči*. Ljubljana: DZS.
- Interno listkovno gradivo za SSKJ*. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.
- Košir, Stanko. 1997. *Slovar rutarške in srenške govorice*. Rute/Gozd Martuljek: samozaložba.
- Makarovič, Marija. 1978. *Kmečko gospodarstvo na Slovenskem*: 225–227. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Napotki za redakcijo samostalnika, pridevnika in glagola v SSKJ. Interni priročnik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU*. Ljubljana 1981. Tipkopis.
- Nicolai, Jürgen. 1988. *Ptice pevke*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Novak, Franc. 1985. *Slovar beltinskega prekmurskega govora*. Murska Sobota: Pomurska založba.
- Pleteršnik, Maks. 1894–1895. *Slovensko-nemški slovar*. Ljubljana: Knezoškofijstvo.
- Podvračar, Tone. 1927. "Spomini na kamnogoriške ptičarje," *Lovec: Glasilo slov. lovskega in slov. ribarskega društva v Ljubljani* XIV: 17–19. Ljubljana: Slovensko lovsko društvo.

- Ptičarstvo ali ptičarija v Kropi*. Kropa: Arhiv Kovaškega muzeja v Kropi. 4 str., Tipkopis.
- Silvester, Marta. 1978. *Priročnik za tehnično stran redakcije gesel. Interni priročnik Inštituta za slovenski jezik (Frana Ramovša ZRC) SAZU*. Ljubljana. Tipkopis
- Smerdel, Inja. 1992. »Med smrtjo na krožniku in ječarsko ljubeznijo ali o ptičjem lovu v Brdih«, *Etnolog, Glasnik Slovenskega etnografskega muzeja* LIII/1: 29–73. Ljubljana.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana: (ZRC) SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša – DZS, 1970–1991.
- Škofic, Jožica. 1996. »Oslabitev in onemitev samoglasnikov v kroparskem govoru«, *Slavistična revija* 44/4: 471–479. Ljubljana.
- Škofic, Jožica. 1997. »Fonološki opis govora Kroke (SLA 202)«, *Jezikoslovni zapiski* 3: 175–189. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.
- Škofic, Jožica. 1998. »Mikrotoponimi v Kropi in bližnji okolici«, *Jezikoslovni zapiski* 4: 47–71. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.
- Škofic, Jožica. 1999. »Nekatere glasoslovne značilnosti govora Kroke na Gorenjskem«, *Logarjev zbornik*: 99–108. Maribor: Slavistično društvo.
- Tominec, Ivan. 1964. *Črnovrški dialekt*. Ljubljana: SAZU.
- Umek, Ema. 1970. "Lov in lovstvo," *Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev: Zgodovina agrarnih panog. I. zvezek. Agrarno gospodarstvo*: 469–494, posebno 474–480. Ljubljana: SAZU, Inštitut za zgodovino, Sekcija za občo in narodno zgodovino – DZS.
- Weiss, Peter. 1998. *Slovar govorov Zadrebke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami. Poskusni zvezek (A–H)*. Ljubljana: Založba ZRC.

Prispelo novembra 2000, sprejeto januarja 2001

Received November 2000, accepted January 2001

O ptičjem lovu in ptičarstvu po kroparsko

Članek prinaša besedila in besedje, zbrano ob raziskovanju zanimivega običaja moških prebivalcev Kroke na Gorenjskem – ptičjega lova. V slovarskem delu članka so za pripovedmi ptičarjev predstavljena poimenovanja vrst ptičev, poimenovanja naprav, priprav in postopkov pri lovu na ptiče, besedje, ki označuje ukvarjanje z ujetimi ptiči ipd. Ker običaj s spremenjenim načinom življenja in izrabljanja prostega časa izginja, se iz aktivnega besednega zaklada Kroparjev izgubljajo tudi narečni izrazi tega pomenkega oz. besednega polja. Tukajšnji članek tako prinaša ne le narečne strokovne izraze s področja ptičarstva, ampak tudi del (nekdaj) praktičnosporazumevalnega narečnega besedja.

On Capturing and Raising Songbirds in the Kroke Dialect

The article presents dialect texts and vocabulary pertaining to the interesting custom of capturing songbirds in Kropa in Upper Carniola. The material was

collected in the course of fieldwork among the male inhabitants of Kropa. In the lexical part of the article the names of types of birds, names of tools, methods for capturing the birds, and vocabulary characteristic of songbird hobbyists, etc., are covered. As the custom is dying out because of changing lifestyles and use of leisure time, the active vocabulary of Kropa dialect speakers is losing this semantic field. The present article presents not only the specialized vocabulary of songbird hobbyists, but also some (erstwhile) vocabulary of everyday communication in the dialect.